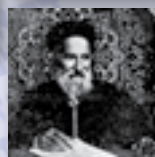
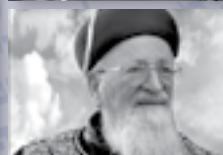
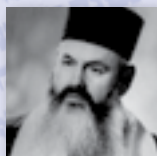
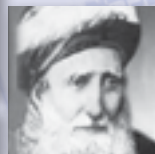

הַחֶכֶם הַיּוֹמִי

שלום שבת

כל ישראל חברים
ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE

החכם היומי

מסורת שאי אפשר לשכוח

החכם היומי הוא מאגר מידע אינטרנטי נגיש על חכמי ישראל בדורות האחרונים ודברי תורתם בנושאים של 'אהבת ישראל', 'צדקה ומרפא', 'לימוד תורה', 'מנהג ישראל', 'מסורת אבות', 'גאולת ישראל', ו'בין ישראל לעמים', בכל יום נלמד דף על חכם אחר, שאותו יום הוא מועד פקידתו.

מאגר המידע מהווה תשתית ללימוד יומי בבתי כנסת, קהילות ובתי ספר. יום ועוד יום נאסוף את אבני הזיכרון שהתפזרו, ונבנה לנו ממנו בניין עדי עד. יסודתו בהררי קודש, וראשו מגיע השמימה.

ויהי רצון מלפני א-לוהי השמיים לקיים לנו את כל חכמי ישראל, קדושים אשר בארץ המה, בכל מקומות מושבותיהם, וזכותם תעמוד לנו בזה ובבא.

חוברת זו היא חלק מסדרת חוברות שיאירו דבריהם של החכמים על אהבת ישראל, לימוד תורה, צדקה ומרפא ועוד.

ש ל ו ם ש ב ת

'יום השבת אין כמוהו', שמלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, טבע כל שבת בחותמו של שבת ראשון, ואין שבת אחת דומה לחברתה, שבכל שבת מתחדשת נשמתו של אדם, ונולדת בו בריאה חדשה. וזהו שאמרנו בתפילת השבת: 'מחיה מתים במאמרו, האל הקדוש שאין כמוהו'. ועוד, על פי מה שפירש החכם שלמה דאנה 'לעשות את השבת לדורותם' - לפי דירתם, יעשו את השבת ברית עולם, כלומר כמו שאות ברית הוא לכל אחד, כך השבת נמסר לכל אחד ואחד מישראל, וכל אחד יעשה כפי המקום שדר שם. עד כאן לשונו. נמצא שאין שבת אצל זה כשבת אצל זה, ואין שבת בארצות אשכנז כשבת בארצות ערב, ואין שבת בחוצה לארץ כשבת במערבא, וכשם שמאכליהם שונים כך שבתותיהם שונות, וגם שנתקבצו ובאו אל הארץ הטובה, כל אחד עושה שבת לעצמו. וכבר יצא הקול מהו 'לעשות את השבת?' - לעשות את השבת איש אצל רעהו, להזמין על שולחנו, לגלגל עמו בחידושים, שאמרו: 'רעים אהובים', שאם רעים הם, אהובים לפני המקום.

וגם שנתמעטו הדורות, וטעם השבת מצטמק ורע לו, יש 'לעשות את השבת לדורותם' - לפי מה שהדור יפה לו, וגם אם יהיה להם לשבת מעט, לו יתקיים ועשו לי שבת ושכנתי בתוכם.

וכאן אספנו עשרה טעמים של שבת אחת, מתחילתה ועד סופה, זמן אחרי זמן. שגם בשבת 'לכל זמן' המסוגל לדבר הראוי לו: 'ברכה', 'קבלה', 'שלום', 'שולחן', 'עונג', 'אהבה', 'שבת בוקר', 'מנוחה', 'קודש', 'כיסופים', וסיימנו בטעם של עוד והוספנו את טעם 'מוצאי השבת'.

ייחדנו לכל טעם שלושה דפים, שכל דף מחזיק, בפני עצמו, רעיון אחד העולה מתוך טעמי השבת. בדרך כלל, בצד הימני של הדף הבאנו דברי חכמים, והקדמנו להם דברי התלמוד או הזוהר. ובצד השמאלי של הדף הבאנו דברי שירה ופיוט המדברים באותו עניין. וכשרוצה ללמוד, ישב וילמד גם בדברי השיר, וכשרוצה לשיר, עיניו ממילא משוטטות בדברי חכמים. 'ושמאלו תחת לראשי, וימינו תחבקני'.

ועוד, 'אשרינו ומה טוב חלקנו'. אשרינו, שזכינו לשתף מחכמי אשכנז, וממסורת שיריהם. ומה טוב חלקנו, שחלקנו עמהם מפירות 'החכם היומי', המאיר לעולם כולו מדברי רבותינו החכמים.

ע"ה אלי ברקת

שבת ברכה |

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ – רַבִּי אֶלְעָזָר אֹמֵר: בִּרְכוּ בֶּגֶר, וְכִי הָיָה הַמַּעֲשֶׂה. פַּעַם אַחַת הִדְלַקְתִּי אֶת הַנֵּר בְּלִילִי שַׁבָּת, וּבִאֲתִי וּמָצָאתִי אוֹתוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת דָּלוּק, וְלֹא חָסַר כָּלוּם. בִּרְכוּ בָאוֹר פָּנָיו שֶׁל אָדָם. קִדְּשׁוּ בָאוֹר פָּנָיו שֶׁל אָדָם. לֹא דוֹמָה אוֹר פָּנָיו שֶׁל אָדָם כֹּל יְמֹת הַשַּׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁהוּא דוֹמָה בְּשַׁבָּת בִּרְכוּ בְּמַאוֹרוֹת.

בראשית רבא, פרשה יא, סימן ב

‘פני שבת נקבילה’ – כך למדנו, ולא למדנו ‘נקבלה’. והטעם, ש‘פני שבת’ הוא דבר רוחני, שאינו נתפס, ואם יאמר ‘נקבלה’, משמע שיש בו ממש לקבלו, אך אם אומר ‘נקבילה’, יהיה פירושו – לעמוד נוכחה, הקבלת פנים לקראת פנים. ... וכך אמרנו באבות: ‘והווי מקביל את כל האדם בסבר פנים יפות’.

מארי יחיא צאלח, תכלאל עץ חיים, חלק א, סדר הנהגת ערב שבת, מהדורת חסיד, ירושלים, תשכ״ב (1972). דף קא

מארי יחיא צאלח, המהרייץ, נולד בשנת תע״ד (1713) בעיר צנעא, שבתִימן. בשנת תק״ח (1748) שימש כראב״ד של תימן, ועמד בראש הישיבה בצנעא. בין חיבוריו: סידור ‘עץ החיים’, ‘פעולת צדיק’ ו‘שערי קדושה’. נלקח לבית עולמו ביום כ״ח בניסן תקס״ה (1805).

אז שאלתי אותה שאלה, התהיי לידי לעולם, אהובה?
ולחש לה בשקט זהיר, שימי ידך בלבי.

איך תמיד ברגעי המתנה, מופיעה נקיה, לבנה ויפה,
השבת בחלון עוד מעט, אין עוד כמון, אין אחת.

האחת שלי, שתי עיני מבקשות, שתהיי אתי.
הינדים רוצות, עוד חבוק אחד, להרגיש קצת.
את מביאה אותי להיות חזק.

האחת שלי, אין מלים לתאר, רעידות גופי.
זה מאשר לאשר, כמו פרחים בתוך מים.

את מחזירה אותי, לאהב לאט.

מוסומים ללבי לא יהיו, בשאדע בשאת פה,
פל פחדני ישתתקו, ומרגיש את האור הנחשק.
נכנס ברקוד, הגה את.

איך תמיד ברגעי המתנה, מופיעה נקיה, לבנה ויפה,
השבת בחלון עוד מעט, אין עוד כמון, אין אחת.

האחת שלי, מילים ולחן: טל שגב ועקב למאי

צריך אדם לסדר שִׁלְחָנוּ בְּלֵיל הַשַּׁבָּת, בְּדֵי שְׁיִשְׁרוּ עָלָיו בְּרָכוֹת מְלֻמָּעָה, וּבְרָכָה לֹא נִמְצְאָה עַל שְׁלֶחַן רֵיק. לָכֵן תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׂיֻדָּעִים סוּד זֶה, זְוֹגִם מִעֲרֵב שַׁבָּת לְעֲרֵב שַׁבָּת. 'רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת'. מָה זֶה שַׁבָּת? - יוֹם שֶׁבּוּ נָחִים שָׂאָר הַיָּמִים, וְהוּא כָּלֵל שֶׁל כָּל אוֹתָם שִׁשֶּׁת הָאֲחֵרִים, וּמָמְנוּ הֵם מִתְבָּרְכִים.

תרגום, זוהר, פרשת המן, דף סג, עמ' ב

מה הוא הדבר שקידש הבורא בעולמו תחילה וראש, אשר ממנו נשתלשלה הקדושה על כל פרטי הבריאה כולה, ודבר זה אין צריך חיפוש, רק הוא עומד וניצב לעינינו בפרשה ראשונה שבתורה, שהוא יום השבת, שלא נתקדש דבר זולתו קודם לו כמו שכתוב: 'ויברך א-להים את יום השביעי ויקדש אותו', וממנו נשתלשלה הקדושה על כל דבר ודבר, והוא נשמתו של עולם.

חכם יוסף משאש, נר מצווה, קדושת השבת, אוצרות המגרב, ירושלים, תש"ס (1999), עמ' קיח

חכם יוסף משאש נולד בשנת תרנ"ב (1892) במכנאס שבמרוקו. בשנת תרפ"ד (1924) מונה לרבה של תלמסאן שבאלג'יר. בשנת תשכ"ח (1968) מונה לרבה של חיפה. בין חיבוריו: 'אוצר המכתבים' ו'מים חיים'. נלקח לבית עולמו ביום ב' בשבט תשל"ד (1974).

אָנא, בָּכַח גְּדֵלֶת יְמוֹנֶךָ תַּתִּיר צְרוּרָה:
 קָבַל רֵנֶת עַמֶּךָ, שׁוֹבְנֵנו, מַהֲרֵנו, נוֹרָא:
 זָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יַחוּדְךָ כְּבֻבֹת שְׁמֶרֶם:
 בְּרַכֵּם, מַהֲרֵם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמֹלֵם:
 חֲסִין קְדוּשָׁה, בְּרוּב מוֹכֵךְ נֶהַל עֲדָתְךָ:
 יַחִיד גָּאֹחַ, לְעַמֶּךָ פִּנְיָה, זֹכְרֵי קִדְשְׁתְּךָ:
 שׁוֹעֲתֵנו קָבַל וְשִׁמְעֵ צַעֲקָתֵנו, יוֹדֵעַ תַּעֲלָמוֹת:

אנא בכוח, רבי נחוניא בן הקנה. תנא, חי בתקופת בית שני בעיר אמאוס. קבור ליד העיר צפת

יְהִי רַבּוֹן עָלֵם וְעַלְמֵינָא אַנְתָּה הוּא מְלָפָא מְלֶכָה מְלִכֵּינָא
 עוֹבְדֵי גְבוּרָתְךָ וְתַמְהֵינָא שִׁפְרָה קְדָמִי לְהַחֲוִינָא
 שְׂבַחֲחִין אֲסִדֵּר צִפְרָא וְרַמְזָא לָךְ אֱלֹהָא קְדִישָׁא בְּרָא כָּל נַפְשָׁא
 עִירִין קְדִישִׁין וּבְנֵי אִנְשָׁא חִיּוֹת בְּרָא וְעוֹף שָׁמַיָא
 רַבְרָבִין עוֹבְדֶךָ וְתַקִּיפִין מַכִּיךְ רַמֵּינָא זְקוּף כְּפִיפִין
 לוֹ יַחֲיִי גְבוּר שְׁנִין אֶלְפִין לָא יַעוּל גְבוּרָתְךָ בַּחוּשְׁבָּנֵינָא

יה ריבון עלם, רבי ישראל נג'ארה. נולד בשנת שט"ו (1555) בצפת. רב העיר עזה, נפטר בשנת שפ"ח (1628)

עֲזְרָא הַתִּקֵּן לְיִשְׂרָאֵל... שִׁיְהִיו מִכְבָּסִים בְּחַמְיָשִׁי – מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת; שִׁיְהִיו אוֹפִים פֶּת בְּעֶרְבֵי שַׁבָּתוֹת – שֶׁתִּהְיֶה פְּרוּסָה מְצוּיָה לְעָנִי.

תלמוד ירושלמי, מסכת מגילה, פרק ד, הלכה א

בכל ערב שבת, בשעות שלאחר הצהריים, היו עוברים כמה גבאים מתנדבים ברחובות העיר, דופקים על דלתות בעלי הבתים וקוראים 'מצווה'. מכל בית היו נענים מיד ומקבלים כיכר אחד, או שניים, או שלושה, כפי שהוסכם מראש...

'מצווה' זו מתחלקת תוך כדי גבייתה. כשעוברים הגבאים על פתחי העניים שבאותו רחוב, דופקים בדלת, ובמקום לקבל הם נותנים לכל אחד כפי שקבעו לו. ומכיוון שהם דופקים בכל דלת, יקשה על אדם העובר לתומו, להבחין מי נותן ומי מקבל.

מארי יוסף קאפח, הליכות תימן, ערך ישראל ישעיהו, מכון בן-צבי, י-ם, תשס"ב (2002), עמ' 148

מארי יוסף קאפח נולד בשנת תרע"ח (1917) בצנעא בתימן. בשנת תש"ג (1943) עלה לארץ, ובשנת תש"ל (1970) התמנה לדיין בבית הדין הגדול. עיקר מפעלו הוא תרגום וההדרת ספרים של חכמי ספרד. נלקח לבית עולמו ביום י"ח בתמוז תש"ס (2000).

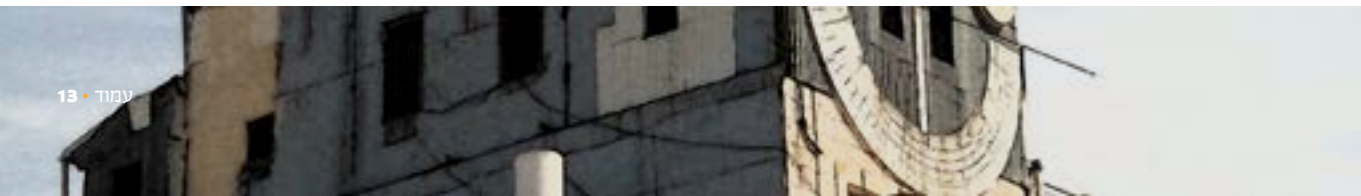

יוצר מִנְדוֹ עֶשֶׂר נְרִישׁ אֲשִׁיר לְכַבֹּדוֹ שִׁי"ן יו"ד רי"ש
 צור מַעוֹז דָּלִים בְּאַמֶּת שָׁמוֹ, רוֹכֵב גִּלְגָּלִים וּמִי יְקַדִּימוֹ,
 מְלֹאכִים קָדִים רָצִים לְנֶאֱמוֹ, וְכָל זֹלָתוֹ שִׁי"ן קו"ף רי"ש,
 בִּי אֵין צוֹר בְּלָתוֹ אֶל"ף חִי"ת רי"ש.
 חֲסִין בִּשְׁם הוּא וְאַחֲלֵלוֹ, בִּי אֵין כְּמוֹהוּ וְאֵין כְּמַפְעֵלוֹ,
 יָמִים רְאוּהוּ בִּי בְּשַׁעְלוֹ, מְדַד מִימֵיהֶם צַד"י ו"ו רי"ש,
 וְשִׂאוֹן גְּלִיהֶם שִׁי"ן בִּי"ת רי"ש.

יוצר מידו, מחבר לא ידוע, סימן יצחק

יוֹם שַׁבָּת קוֹדֶשׁ הוּא, אֲשֶׁר־י הָאִישׁ שׁוֹמְרֵהוּ, וְעַל חֵינֵן וְכִרְהוּ,
 וְאֵל יִשִּׁים אֶל לְבוֹ, הַבִּיס רַק וְאֵין בּוֹ,
 יִשְׁמַח וְיִרְנֶה וְאֵם לֹהֶ, הַצּוֹר יַפְרַע אֶת חוּבוֹ.
 הַבְּשָׂר זֵין וְדָגִים, וְאֵל יַחֲסֹר בְּתַעֲנוּגִים,
 וְאֵם שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים לְפָנָיו צָגִים, זֶה יִהְיֶה שְׂכָרוֹ,
 אֲשֶׁר חֲפִץ בִּיקָרוֹ, יוֹסֵף חֲצָה דָג, וּמִצָּא מְרַגְלִית בְּבִשְׂרוֹ.
 וְאֵם שְׁלֹחַן בְּדַת עָרוֹךְ, וּמְלֹאכֶה אֵל יַעֲנֶה בְּרוּךְ, זֶה יִהְיֶה זְמַן אָרוּךְ.

יום שבת קודש הוא, מחבר לא ידוע, סימן יהונתן

קבלת שבת |

דע, בי כל רוּעָה וְרוּעָה יֵשׁ לוֹ נִגּוּן מִיָּחָד לְפִי הָעֲשׂוּבִים וּלְפִי הַמָּקוֹם שֶׁהוּא רוּעָה שָׁם, בִּי כָּל בְּהֵמָה וּבְהֵמָה יֵשׁ לָהּ עֲשׂוּב מִיָּחָד, שֶׁהִיא צְרִיכָה לְאָכְלוֹ. גַּם אֵינּוּ רוּעָה תָּמִיד בְּמָקוֹם אֶחָד. וּלְפִי הָעֲשׂוּבִים וְהַמָּקוֹם שֶׁרוּעָה שָׁם, כֵּן יֵשׁ לוֹ נִגּוּן.

רבי נתן מרבי נחמן, ליקוטי מוהר"ן תנינא, סג, דע כי יעקב אבינו, ירושלים תשל"ה (1975)

לכל קהילה ישנו נוסח מיוחד, וניגון מסוים, וכשהסדר או הניגון משתנה, הכוונה נעלמת, והמתפלל מתבלבל.

כי לא רק המילים מכוונים את הכוונה, אלא גם הלחן והצלילים, המוכרים המורגלים מאז, מדריכים אותה בדרך הנכונה. שינוי הביטוי בחלוף הנגינה, מאבד את הכוונה, ולא עוד אלא שהמתפלל תועה ותוהה, ואינו יודע מה הם אומרים, ואיפה הם עומדים. ... מאבד את הכוונה ומאבד את חנו.

חכם משה מלכה, והשיב משה, סימן סח, אורות יהדות המגרב, לוד, תשנ"ד (1994), עמ' 151

חכם משה מלכה נולד בשנת תרע"א (1911) בהרי האטלס במרוקו. שימש כרבה של טיטואן, וכרבה של בני מלאל. בשנת תשכ"א (1961) מונה לסגן נשיא בית דין בקזבלנקה. בשנת תשכ"ז (1967) עלה לארץ ישראל, והתמנה לרבה של פתח תקוה. בין חיבוריו: 'מקווה המים', 'והשיב משה'. נלקח לבית עולמו ביום י"ג באדר ב' תשנ"ז (1997).

לכה דודי לקראת כלה	פני שבת נקבלה
שמוור וזכור בדבור אחד	השמויענו אל המיוחד
ה' אחד ושמו אחד	לשם ולתפארת ולתהלה
לקראת שבת לכו ונלכה	כי היא מקור הברכה
מראש מקדם נסוכה	סוף מעשה במחשבה תחלה
מקדש מלך עיר מלוכה	קומי צאי מתוך ההפכה
רב לך שבת בעמק הבקא	והוא יחמל עליך המלה
התנערי מעפר קומי	לבשי בגדי תפארתך עמי
על יד בן ישי בית הלחמי	קרבה אל נפשי ואלה
באי בשלום עטרת בעלה	גם בשמחה ברנה ובצהלה
תוך אמוני עם סגלה	בואי כלה בואי כלה
תוך אמוני עם סגלה	בואי כלה שבת מלכתא

לכה דודי לקראת כלה, רבי שלמה הלוי אלקבץ
 נולד בשנת רס"ה (1505) בסלוניקי. ממקובלי צפת. נפטר בשנת שמ"ד (1584)

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשְׁחָה: מִתְּנֶה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גִּנּוּי
וְשֶׁבֶת שְׁמָה, אֲנִי מִבְקֵשׁ לְתִנָּה לְיִשְׂרָאֵל.

תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף י' עמ' ב

אַחֲפָה יָמִים שְׂשָׁה, לְבוֹאָה שֶׁל הַמִּלָּפָה. לֹא עָמַל, לֹא דָאָגָה, וְלֹא עָצַב
וְתוֹגָה. כִּי בַיּוֹם זֶה, יוֹם שֶׁבֶת, זְמִירוֹת לֹאֵל אִשָּׁא. אֲזִמֹּר בְּקוֹלִי וְהִתְד
עוֹנָה לִי. אוֹדָה לֹאֵל אֱלֹהֵי הַטּוֹב. הַשֶּׁבֶת נִתְּנָה, לְעֲמוֹ מִתְּנָה, לְכָל נֶפֶשׁ
מְנוּחָה. בְּתַפְלָה גַם נִבְקֵשׁ, אֶת כַּחֲנוּ לְחֹדֶשׁ. כִּי כַּחֲנוּ כָּלָה, בְּיָמִים
שְׂשָׁה. אַךְ בַּיּוֹם זֶה, יוֹם שֶׁבֶת, נִהְלָלָה וְנִקְדְּשָׁה.

שבת מתנה, מילים ולחן אביהו מדינה

‘ואביו שמר את הדבר’ – פירוש ממתין ומצפה מתי יבוא, והכוונה בזה
לצוות, שלא יהיה השבת כדבר טורח, לצד מניעת מלאכת הרצון ומצוא
החפץ, אלא צריכים לשמוח בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר, ותמיד
יהיה ממתין ומצפה מתי יבוא.

חכם חיים בן עטר, אור החיים, ספר שמות, פרשת כי תשא, פרק לא, פסוק טז

חכם חיים בן עטר, אור החיים הקדוש, נולד בשנת תנ"ו (1696) בעיר סאלי במרוקו. שימש
ראש ישיבה בפאס, ובשנת תק"א (1741), עלה לארץ ישראל עם שלושים מתלמידיו,
והתיישב בירושלים. בין חיבוריו: 'פרי תואר' ו'ארץ החיים'. נפטר לבית עולמו ביום ט"ו
בתמוז תק"ג (1743).

מזמור שיר, ליום השבת:

טוב להדות לה', ולזמור לשמך עליון: להגיד בבקר חסדך;
ואמונתך, בלילות: עלי עשור, ועלי נבל; עלי הגיון בכנור: כי
שפחתני ה' בפעלך; במעשי ידיך ארנן: מזה גדלו מעשיך ה';
מאד, עמקו מחשבתך: איש בער, לא ידע; וכסיל, לא יבין את
זאת: בפרח רשעים, כמו עשב, ויציצו, כל פעלי און, להשמדם
עדי עד: ואתה מרום לעלם ה': כי הנה איביך, ה' כי הנה איביך
יאבדו, יתפרדו כל פעלי און: ותתם כראים קרני; בלתי, בשמון
רענן: ותבט עיני בשורי, בקמים עלי מרעים, תשמענה אזני: צדיק,
בתמר יפרח; כארז בלבנון ישגה: שתולים, בבית ה'; בתצרות
א-להינו יפריחו: עוד, ינובון בשיבה; דשנים ורעננים יהיו: להגיד,
כי ישר ה'; צורי, ולא עולתה בו. ה' מלך גאות לבש, לבש ה' עז
התאזר; אף תכון תבל, כל תמוט: נכון כסאך מאז; מעולם אתה:
נשאו נהרות ה', נשאו נהרות קולם; ישאו נהרות דכים: מקלות
מים רבים, אדירים משברי ים; אדיר במרום ה': עדתך, נאמנו
מאד לביתך נאנה קדש. ה', לארך ימים.

תהלים, פרקים צב-צג

וְאַרְשֵׁתֶיךָ לִי לְעוֹלָם וְאַרְשֵׁתֶיךָ לִי בְצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
וְאַרְשֵׁתֶיךָ לִי בְאֱמוּנָה וַיַּדְעַתְּ אֶת ה'.

הושע, פרק ב, פס' כא-כב

יש להשתחרר ממדע הפילוסופיה, אשר עניינו להכניס ספק בלבנות חלושי הרצון והאמונה. עלינו להשוות את הפילוסופיה בעבר עם זו שבהווה. הרמב"ם למד פילוסופיה, וידע את סתריה וסודותיה, והדבר ניכר מספרו 'מורה הנבוכים', ועם זאת התעצמה אמונתו לדרגה גבוהה, והוא קבע לנו את שלושה-עשר עיקרי האמונה, שהם בתכלית הניגוד לפילוסופיה, שהרי הפילוסופיה אינה מכירה בתחיית המתים, והיא אחד העיקרים החזקים ביותר שקבע לנו הרמב"ם.

חכם שלמה מלכה, אל-שמש, גיליון 379, 16/1/1942, תרגם מערבית פרופ' נחם אילן

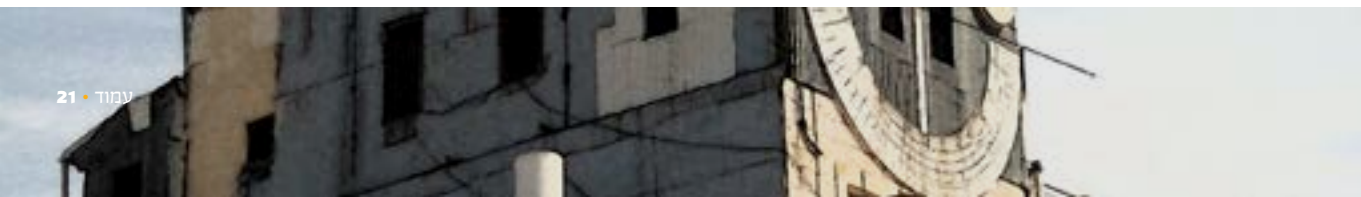
חכם שלמה מלכה נולד בשנת תרל"ח (1878) בתפילאלאת במרוקו. בשנת תרנ"ח (1898) עלה לארץ ישראל, והתיישב בטבריה ובצפת. בשנת תרס"ח (1908) עבר לשמש כרב העיר אומדורמאן בסודן, שהחלה להתאושש משנות הג'יהאד של המהדי. מאמריו הרבים בשבועון הקהילה היהודית במצרים אל-שמש יצאו לאור גם כספר. נפטר לבית עולמו ביום ה' בניסן תש"ט (1949) בחרטום.

יגדל א-להים חי וישתבח.
 אחד ואין יחיד בַּיְחֻדוֹ.
 אין לו דמות הגוף ואינו גוף.
 קדמון לכל דבר אשר נברא.
 הגו אדון עולם לכל נוצר.
 שפע נבואתו נתנו אל.
 לא קם בַּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹשֶׁה עוֹד.
 תורת אמת נתן לעמו אל.
 לא יחליף האל ולא ימיר.
 צופה ויודע סתרינו.
 גומל לאיש חסיד כמפעלו.
 ישלח לקץ ימים משיחנו.
 מתים יחיה אל ברב חסדו.
 אלה שלש עשרה לעקרים.
 תורת משה אמת ונבואתו.

נמצא ואין עת אל מציאותו:
 נעלם וגם אין סוף לאחדותו:
 לא נערך אליו קדשותו:
 ראשון ואין ראשית לראשיתו:
 יורה גדלתו ומלכותו:
 אנשי סגלתו ותפארתו:
 נביא ומביט את תמונתו:
 על יד נביאו נאמן ביתו:
 דתו לעולמים לזולתו:
 מביט לסוף דבר בקדמותו:
 נותן לרשע רע כרשעתו:
 לפדות מחבי קץ ישועתו:
 פרוץ עדי עד שם תהלתו:
 הן הם יסוד דת אל ותורתו:
 פרוץ עדי עד שם תהלתו:

יגדל א-להים חי, רבי דניאל בן יהודה הדיין. חי באיטליה בראשית האלף השישי (המאה ה-13)

שבת שלום |

אמר רבי שמעון בן חלפתא: לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר: ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

משנה, מסכת עוקצין, פרק ג, משנה יב

הטעם שאומרים בשבת: 'שבת שלום' - כי הנפש תמיד אין לה שלום עם הגוף, וכל רגע ורגע מבקשת לצאת ולעזוב הגוף, אבל כשהיא רואה שה' יתברך, שהוא מלא כל הארץ כבודו, חוזרת.

ולכן בשבת, שהכל מתענגים באכילה ושתייה מרובה, והתענוג הזה הוא מצווה, ולכן באותו היום, הנפש איננה מואסת בריבוי אכילה ושתייה, וממילא תהיה בשלום עם הגוף, וזהו: 'שבת שלום' - שיום השבת הוא עושה שלום לנפש ולגוף.

חכם אברהם דמרי, ישמח משה, דפוס איתאח, מחנה יהודה, ירושלים תשל"א (1981), עמ' רסב

חכם אברהם דמרי נולד בשנת תרנ"ח (1892) בעיר גאבס שבתוניס. שימש כרב מוכיח ודרשן. כתב חידושים רבים: 'ישמח משה' - על התורה, 'חסד ורחמים' - ש"ס, 'זיכרון משה' - תהילים ודרושים. נלקח לבית עולמו ביום כ"ג באב תש"י (1950).

שְׁלוֹם לְבוֹא שַׁבַּת שְׁלוֹם וְשִׁמְחָה
שְׁלוֹם לְךָ שְׁלוֹם יוֹם הַמְּנוּחָה

שִׁישׁוּ בְּנֵי יַעֲקֹב כִּי בָא שְׁבִיעִי
גִּילּוֹ בְּלִקְחָה טוֹב יוֹם שְׁעִשׂוּעִי
וְרָאוּ אָמֶת מַה טוֹב דּוֹדֵי וְרַעִי
אֶמְצָא בְּיוֹם זֶה טוֹב שִׁשּׁוֹן וְשִׁמְחָה

עָשָׂה אֲדוֹן שַׁבַּת מִיָּמֵי בְּרֵאשִׁית
רָמַז בְּסוּד שַׁבַּת אוֹת הַשְּׁלִישִׁית
גַּם בַּעֲבוּר שַׁבַּת יֵצֵאת לְחַפְשִׁית
אוֹתוֹת בְּנוֹף הַשִּׁית יֵצֵאת בְּשִׁמְחָה

דָּבָר בָּהֶר סִינֵי דְבוּר רְבִיעִי
זְכוּר וְגַם שְׁמוֹר יוֹם הַשְּׁבִיעִי
עַל כֵּן בְּאַהֲבָתוֹ אֲשַׁתֶּה גְבִיעִי
יוֹם בּוֹא מִידְעִי הַשְּׁקֵט וּבִטְחָה

שלום לבוא שבת, מארי סעדיה בן עמרם, חי בתימן במחצית האלף השישי (המאה ה-17)

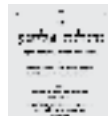
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, שְׁנֵאמַר: וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ - אֵל תִּקְרֶי בְּנֵיךְ אֶלָּא בְּנֵיךְ. יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ שְׁלוֹהָ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ. לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ. לְמַעַן בֵּית ה' א-לֵהֵינוּ, אֲבָקְשָׁה טוֹב לָךְ, וְרָאֵה בְּנִים לְבְנֵיךְ. שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ, וְאֵין לָמוּ מִכְשׁוֹל. ה' עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן. ה' יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.

תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף סד, עמ' א, חלק מסדר קבלת שבת

ערב שבת קודש הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו, ובין המשרתים. והרבה טורח היצר הרע בזה לחרחר ריב. ואיש הירא יכוף יצרו, ולא יעורר שום מחלוקת והקפדה. ואדרבה, יבקש שלום, וילך לשלום, ויתפלל מנחת ערב שבת קודש כהוגן בישוב כי הוא זמן גילוי אורות שבת קודש בשמים ממעל.

חכם אלישע דנגור, גדולות אלישע, הלכות שבת, סימן רמב, אות י', אהבת שלום, ירושלים, תשל"ו (1976)

חכם אלישע דנגור נולד בבגדאד שבעיראק. תלמידו המובהק של חכם עבדאללה סומך. שימש כחכם באשי של בגדאד. הלכותיו נקבצו בספר 'גדולות אלישע', ופסיקותיו - ב'פנקס בית דין'. נלקח לבית עולמו ביום כ"ז באדר תרנ"ה (1895).

שְׁלוֹם לְךָ דּוּדֵי הַצֵּחַ וְהַאֲדָמוֹן
 שְׁלוֹם לְךָ מֵאֵת רִקְהָ כְּמוֹ רִמּוֹן
 לְקִרְאָת אַחוֹתֶיךָ רוֹץ צֵא נָא לְהוֹשִׁיעָהּ
 וּצְלַח כָּכֶן יִשְׂרָאֵל רַבֵּת בְּנֵי עַמּוֹן
 מִזֶּה לְךָ יִפְהַפֶּיֶה כִּי תַעֲוֹרְרִי אֶהְבָּה
 וּתַצְלִי־לִי קוֹלֶךָ כְּמַעִיל בְּקוֹל פְּעָמוֹן
 הַעֵת אֲשֶׁר תַּחְפוֹץ אֶהְבָּה אַחִישָׁנָה
 עֲתֵה וְעֲלִיךָ אֶרֶד כְּטִל חֶרְמוֹן

שלום לך דודי, רבי שלמה אבן גבירול
 נולד בשנת ד'תשפ"א (1021) במלגה בספרד. רב פילוסוף ומשורר. נפטר בשנת ד'תתי"ח (1058)

בָּאֵי בְּשָׁלוֹם עֲטָרֶת בַּעֲלָהּ
 גַּם בְּשִׁמְחָה בְּרִנָּה וּבִצְהָלָהּ
 תּוֹךְ אֲמוּנֵי עַם סִגְלָהּ
 בּוֹאֵי כָּלָה בּוֹאֵי כָּלָה

לכה דודי לקראת כלה, רבי שלמה הלוי אלקבץ

רבי יוסי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי מִלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מְלוּוִין לוֹ לְאָדָם בְּעֶרְבַּ שְׁבֵת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ, אֶחָד טוֹב, וְאֶחָד רָע. וּכְשָׁבָא לְבֵיתוֹ, וּמִצָּא נֵר דְּלוּק, וְשָׁלַחַן עָרוּךְ, וּמִטָּתוֹ מִצָּעֵת, מִלְּאָךְ טוֹב אוֹמֵר: יְהִי רָצוֹן שְׁתֵּהא לְשִׁבֵּת אַחֲרֵת כָּךְ. וּמִלְּאָךְ רָע, עוֹנָה 'אֱמֹן' בְּעַל כָּרְחוֹ. וְאִם לָאוּ, מִלְּאָךְ רָע אוֹמֵר: יְהִי רָצוֹן שְׁתֵּהא לְשִׁבֵּת אַחֲרֵת כָּךְ, וּמִלְּאָךְ טוֹב, עוֹנָה 'אֱמֹן' בְּעַל כָּרְחוֹ.

תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קיט, עמ' ב

אחר תפילת ערבית תיכנס לביתך, ובכניסתך תאמר בשמחה ובקול
 רם: שבת שלום, ותנשק יד אמך, אם היא קיימת, או יד חמותך. ... ואם
 יש לו אישה יברכנה גם היא, ובפרט ליל שבת.

חכם אליהו בן הרוש, ברכת אליהו, ליקוטים והנהגות, דפוס חדאד, ג'רבה, תר"ח"ץ (1938), עמ' נ

חכם אליהו בן הרוש נולד בשנת תקע"ז (1817) בצפרו שבמרוקו. ענוותן היה וכל זמנו היה בעמל התורה. נודע ברבים בדרשותיו ובשירתו. חיבר את הספרים: 'ברכת אליהו' ו'כוס אליהו'. נלקח לבית עולמו ביום י"ג בסיון תרמ"ג (1883).

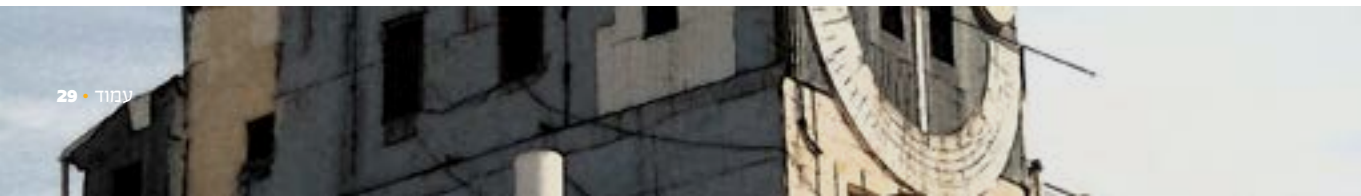

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מִלֵּאבִי הַשְּׁלוֹם
 מִלֵּאבִי עֲלִיּוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בּוֹאֲכֶם לְשֵׁלוֹם מִלֵּאבִי הַשְּׁלוֹם
 מִלֵּאבִי עֲלִיּוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּרַכּוֹנִי לְשֵׁלוֹם מִלֵּאבִי הַשְּׁלוֹם
 מִלֵּאבִי עֲלִיּוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּצִאתְכֶם לְשֵׁלוֹם מִלֵּאבִי הַשְּׁלוֹם
 מִלֵּאבִי עֲלִיּוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּשִׁבְתְּכֶם לְשֵׁלוֹם מִלֵּאבִי הַשְּׁלוֹם
 מִלֵּאבִי עֲלִיּוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

שלוש עליכם, חלק מסדר הקידוש בערב שבת

הַמִּלֵּאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמִי,
 וַיִּשֶׂם אֲבֹתִי אֲבִרְהָם וַיִּצְחָק, וַיִּדְּגוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

בראשית, פרשת ויחי, פרק מח, פס' טז, ברכת יעקב, חלק מסדר ברכת הילדים בערב שבת

קידוש של שבת | י

וּמִצָּא חֵן וְשֹׂכֵל טוֹב בְּעֵינֵי אֱ-לֹהִים וְאָדָם.

יוֹם הַשְּׁשִׁי וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם. וַיְכַל אֱ-לֹהִים בְּיוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִלְאֲכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֶּת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מִלְאֲכֶתוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱ-לֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּוֹ
שָׁבַת מִכָּל מִלְאֲכֶתוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱ-לֹהִים לַעֲשׂוֹת.

סִבְרֵי מְרֻנָּן, בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה
בָּנוּ וְשִׁבַּת קִדְּשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחִילָנוּ וּפְרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית,
תַּחֲלָה לְמִקְרָאֵי קִדְּשׁ, זָכַר לִיציאת מצרים וְשִׁבַּת קִדְּשָׁךְ בְּאַהֲבָה
וּבְרָצוֹן הִנְחִילָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה ה' מִקְדֵּשׁ הַשְּׁבִיט

עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ. פּוֹתַח אֶת
יְדֶךָ וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. בְּרוּךְ מִקְדֵּשׁ הַשְּׁבִיט וְיִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ
אַתָּה ה' אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ.

קידוש ליל שבת

שולחן שבת |

מה ידידות מנוחתך את שבת המלכה
בכנ נרוץ לקראתך בואי בלה נסוכה
לבוש בגדי חמודות להדליק נר בברכה
ותכל כל העבודות לא תעשו מלאכה

להתענג בתענוגים ברכורים ושליח ודגים

מערב מזמינים כל מיני מטעמים
מבעוד יום מוכנים תרנגולים מפטמים
ולערב כמה מינים שותות יינות מבשמים
ותפנקי מעדנים בכל שלש פעמים

להתענג בתענוגים ברכורים ושליח ודגים

מעין עולם הבא יום שבת מנוחה
כל המתענגים בה יזכו לרוב שמחה
מחבלי משיח יצלו לרונה
פדותנו תצמיח ונס יגון ואנחה

מה ידידות מנוחתך (להתענג בתענוגים), מחבר לא ידוע, סימן מנחם

זה עוד יום ששי, נושם את האור,
האור והצל משיחקים שוב תופסת.
השלחן ערוך, תמונות ילדות על הקיר,
שירות לבנות חזרות מבית בנסת.

והריח הזה, ששורט לי את הלב,
מתגנב מתגנב ופותח דלתות
אל אשר קטן, אל אותו שיר ישן,
שעובר אצלנו במשך דורות.

מתנות קטנות, מיישחו שלח לי מתנות קטנות,
רסיסים של פונה, עגולים של אמונה.
מתנות קטנות, מיישחו שלח לי מתנות קטנות,
כמו הכח לקבל את מה שאין, את מה שיש,
מה עוד אפשר כבר לבקש...

מתנות קטנות, מילים: נועם חורב. לחן: רמי קליינשטיין

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַשְּׁלָחַן הַזֶּה שֶׁאֲכַלְנוּ עָלָיו וְיַסְדֵּר בּוֹ כָּל מַעֲדָנֵי עוֹלָם וְיִהְיֶה כְּשֶׁלַּחֲנוּ שֶׁל אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, כָּל רֵעֵב מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל, וְכָל צָמֵא מִמֶּנּוּ יִשְׁתֶּה. וְאַל יִחָסֵר מִמֶּנּוּ כָּל טוֹב לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

ברכת האורח, בתוך ברכת המזון

כל העולם, אין שורים אותו, רק עושים אותו כמות שהוא בשבת, וכן פשט המנהג גם אצל כמה מתופשי התורה, ואי אפשר לבטל מנהגם בשום אופן, ובפרט בערי המערב, שבהם שתיית התה, הולכת ומתגברת מרוב הביקור, שמבקרים איש את רעהו ואישה רעותה, בשבתות ובמועדים, שהכל פנויים, ואי אפשר לשרות כל-כך תה מערב שבת, מספק שמא יבואו המבקרים, שאם לא יבואו ילך לאיבוד, לכן צריך למצוא צד היתר לדבר ... ואם כן, כל ישראל ישתו, ויחדו, ויענגו את השבת, איש כמתנת ידו.

חכם יוסף משאש, מים חיים, חלק א, אוצרות המגרב, ירושלים, תש"ן (1990), דף קב

חכם יוסף משאש נולד בשנת תרנ"ב (1892) במכנאס שבמרוקו. בשנת תרפ"ד (1924) מונה לרבה של תלמסאן שבאלג'יר. בשנת תשכ"ח (1968) מונה לרבה של חיפה. בין חיבוריו: 'אוצר המכתבים' ו'מים חיים'. נלקח לבית עולמו ביום ב' בשבת תשל"ד (1974).

יום ששני הגיע, ומה טוב חלקי,
אסובב בעיר, לשוח בדרבי.
מחלון ביתו של החכם נבון
פיוטי שבת נשמעים באון:

דרור יקרא לבן ולבת וינצרכם כמו בבת
נעים שמכם ולא ישבת שבו נוחו ביום שבת (דרור יקרא, דונש בן לברט)
פניתי והלכתי במורד הרחוב,
עד הפרם באתי, אהל יעקב.
מחלון ביתו של מורי בן טובים,
בקול מסלסל הוא ובניו עונים:

אדון הכל מחיה כל נשמה,
יצו חסדו לבת נדיב חכמה (אדון הכול, מארי סאלם שבזי)

וצלילים של ערב יום ששי הטוב,
בדרך ילווני בסמטה ורחוב
מחלון ביתו של רבי משה לייב
הנגזן קולח גובר ומתלהב: יא בפפפפה בי יא בפפפפה בי.

יום שישי הגיע, מילים ולחן: אביהו מדינה

עונג שבת |

‘וְקִרְאָתָ לַשַּׁבָּת עֲנֹג’ – עֲנֹג שֶׁל הַכֹּל, עֲנֹג הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, עֲנֹג לְעֵלְיוֹנִים וְלַתְּחִתּוֹנִים. ‘וְקִרְאָתָ לַשַּׁבָּת’ – מַה זֶה וְקִרְאָתָ? – שְׂיִזְמִין אוֹתָהּ, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כָּלוּמֹר מְזֻמָּנִים, כָּמוֹ מִי שֶׁמְזַמֵּן אוֹרֶחַ לְבֵיתוֹ. וְעַל זֶה וְקִרְאָתָ לַשַּׁבָּת עֲנֹג, שְׂיִזְמִין אוֹתָהּ כָּמוֹ שֶׁמְזַמֵּנִים אוֹרֶחַ, בְּשִׁלְחָן מְתָקִין וּבְבֵית מְתָקִין כָּרְאוֹי בְּמֵאֵכָל וּבְמִשְׁתֵּה כָּרְאוֹי יוֹתֵר עַל שְׁאֵר הַיָּמִים.

תרגום, זוהר, פרשת בשלה, דף מז, עמ' ב

מזון הנשמה הוא השבת שהוא יום של הנשמה, כי ביום הזה מתנערת הנשמה מאבק ימות החול ומתחדשת בבחינת 'נשמתין חדתין', ומחדשת קרבתה לא-להים חיים. וזה פירוש: 'השבת נועם הנשמות' – שהנשמות יונקות את מזונן, שהוא הנועם והמתיקות משבת.

הרב שלום נח ברזובסקי, נתיבות שלום, שבת, בית אברהם, ירושלים, תשמ"ט (1989), עמ' סד

הרב שלום נח ברזובסקי נולד בשנת תרע"א (1911) בברנוביץ בלארוס. בשנת תרצ"ה (1935) עלה לארץ והתגורר בטבריה. בשנת תשמ"א (1981) התקבל כאדמו"ר מסלונים. בין חיבוריו: 'תורת אבות', 'נתיבות שלום' ו'דברי שלום ואמת'. נלקח לבית עולמו ביום ז' באב תש"ס (2000).

בואי כלה בואי כלה לקראת שבת בִּשְׂרִיר וְתַהֲלָה
בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת אֲסַדֵּר תַּפְלָה כְּחֶתֶן לְקִרְאָת כְּלָתוֹ
כִּי בּוֹ שַׁבַּת מִכָּל מִלְּאכְתּוֹ

רְקֻמוֹת וּבְגָדֵי אֲרָגְמָן תִּלְבַּשׁ וְתַהֲיֶה מְזֻמָּן
וְלֶחֶם מִשְׁנֶה זָכָר לָמֶן יִהְיֶה עֲרוֹךְ שְׁלֵחַן בֵּיתוֹ
כִּי בּוֹ שַׁבַּת מִכָּל מִלְּאכְתּוֹ

יַעֲגֹג שַׁבַּת בֵּינָן טוֹב וּבִשְׂרִי שִׁמּוֹן חֲטָב יַחֲטָב
וְיִהְיֶה בֵּיתוֹ כְּמֶן רֶטֶב כְּמִלֵּךְ בְּתוֹךְ טִירְתּוֹ
כִּי בּוֹ שַׁבַּת מִכָּל מִלְּאכְתּוֹ

עֲנֵג נִקְרָא בְּלִי עֲצָבוֹת יָסִיר דְּאָגָה מִלְּבָבוֹת
יִשְׂרָאֵל יַחַד בָּנִים עִם אָבוֹת יִשְׁמְחוּ כָּלֶם בְּשִׂמְחָתוֹ
כִּי בּוֹ שַׁבַּת מִכָּל מִלְּאכְתּוֹ

בְּשִׁלְשׁ סְעוּדוֹת פֶּהֱלִכָה מֵאֵת ה' יֵשֵׁא בְּרָכָה
וּמִדֶּרֶשִׁי תוֹרָה הַנְּסוּכָה הִלְכוֹת שַׁבַּת בְּשִׁפְתּוֹ

כי בו שבת מכל מלאכתו, חכם משה בן יעקב אדהאן. ראב"ד מכנאס, נפטר בשנת תצ"ו (1736)

כְּשִׁיבּוֹא הַשִּׁשִּׁי אֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל, שְׂמֹר וְגַם זְכוּר, כֹּה אָמַר הָאֵל.
כְּשִׁיבּוֹא הַשִּׁשִּׁי אֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל, שְׂמֹר וְגַם זְכוּר, בְּךָ בָּחַר הָאֵל.

תָּנוּ לִי יְיָ, תָּנוּ תוֹךְ גְּבוּעִי, יִשְׁמַח לִבִּי.
בְּיוֹם זֶה נִחְבָּא כָּל יְגוֹנֵי וָסָר כְּאִבִּי.
תָּנוּ לִי יְיָ, תָּנוּ תוֹךְ גְּבוּעִי, כִּי בָא הַשִּׁשִּׁי,
מָה לִּי מְיוֹם שְׁנֵי אוֹ שְׁלִישִׁי? לֹא עָמָם נַפְשִׁי.
לִבִּי שִׁמַּח וְקוֹרְנִים פָּנֵי, מִלְּאָכִים מַעְלִי,
אֶתְעַנֵּג בְּנוֹגֵי שִׁירִי, יִשְׂרָאֵל אַחֲרִי.

וּרְאָה בָּנִים לְבָנֶיךָ, יִהְיוּ סָבִיב שְׁלֹחֶיךָ,
יִשְׁלַח מִלְּאָךְ לְפָנֶיךָ, נָצַב עַל יַד יְמִינֶךָ. (רבי אברהם ענתבי, אם חכם ליבך)

כשיבוא השישי, מילים ולחן: ציון שרעבי

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי: כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשִּׁבְתָּ נוֹתֵנִים לוֹ נִחְלָה בְּלִי מִצָּרִים
שְׁנֵאמַר 'אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְבַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ וְהִאֲבִילְתִּיךָ נִחְלָה יַעֲקֹב אֲבִיךָ'.

תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קיח, עמ' א

כִּי אֲשַׁמְרָה שַׁבֶּת אֶל יִשְׁמְרֵנִי אוֹת הִיא לְעוֹלָמִי עַד בֵּינוּ וּבֵינִי

אֲסוּר מִצֵּא חֶפֶץ לַעֲשׂוֹת דְּרָכִים גַּם מִלְדַּבֵּר בּוֹ דְּבָרֵי אֲרָכִים
דְּבָרֵי סְחוּרָה אוֹ דְּבָרֵי מְלָכִים אֶהְיֶה בְּתוֹרַת אֵל וּתְחַכְּמוּנִי

בּוֹ אֶמְצָאָה תְּמִיד נֹחַ לְנַפְשִׁי חֲנֻחַ לְדוֹר רִאשׁוֹן נָתַן קְדוּשִׁי
מוֹפֵת בְּתַת לֶחֶם מוֹשְׁנָה בְּעִשְׂי כָּכָה בְּכָל שְׁעֵי יִכְפִּיל מְזוּנִי

רֶשֶׁם בְּדַת הָאֵל חֶק אֶל סִגְנוֹ בּוֹ לַעֲרֹךְ לֶחֶם פָּנִים לְפָנָיו
עַל בֶּן לְהַתְעַנּוֹת בּוֹ עַל פִּי נְבוֹנִיו אֲסוּר לְבַד מִיּוֹם כְּפוּר עֲוֹנִי

הַיּוֹם מְכַבֵּד הוּא יוֹם תַּעֲנוּגִים לֶחֶם וַיֵּין טוֹב בְּשׂוֹר וְדָגִים
הַשְּׂמֹחִים בּוֹ הֵם שְׂמֹחֵה מוֹשִׁיִּים כִּי יוֹם שְׂמֹחוֹת הוּא וּתְשַׁמְּחוּנִי

מִזַּחַל מְלָאכָה בּוֹ סוּפוֹ לְהַכְרִית עַל בֶּן אֲכַבֵּס בּוֹ לְבִי בְּבוֹרִית
אֲתַפְּלֶלָה אֶל אֵל עֶרְבִית וְשַׁחֲרִית מוֹסֵף וְגַם מְנַחָה הוּא יַעֲנֵנִי

כי אשמרה שבת, רבי אברהם אבן עזרא

נולד בשנת ד'תתמ"ט (1089) בטודלה בספרד. רב, פילוסוף ומשורר. נפטר בשנת ד'תתקכ"ד (1164)

שבת אהבה |

וַיִּנָּבֵא אָמֹר: מִשָּׁל לְמֶלֶךְ, שֶׁעָשָׂה לוֹ חֶפְזָה, וַיִּצְרָה וַיִּכְרָה, וְזֶה הָיְתָה חֶסֶדָּה? - פֶּלֶה שֶׁתִּפְגֹּם לְתוֹכָהּ. כִּךְ מָה הִיא הָעוֹלָם חֶסֶד? - שִׁבְתָּ.

בראשית רבא, פרשת בראשית, פרשה י, סימן ט

שבא החתן לפקוד את הכלה ביום השבת, כעניין שאמרו רבותינו זיכרונם לברכה: 'בואי כלה בואי כלה', ועוד אמרו: 'בואו ונצא לקראת כלה מלכתא'. והכלה באה להתקשט בתכשיטיה, בבית המקדש למטה ביום השבת. ...

ועוד דע כי בשבת ירבה השפע מהמקור העליון, אשר לא יכזבו מימיו, ומתרבה השמן הטוב בכל הספירות, ולכן יתרבו הגוונים בכלה, שהיא המראה שכל הגוונים נראים מתוכה. וכן החתן גם כן כמו שמובא: 'כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה'.

חכם דוד בן זמרא, מצודת דוד, מצווה שעט, הוצאת יריד הספרים, ירושלים, תשס"ג (2003), עמ' שסא

חכם דוד בן זמרה, נולד בשנת ר"מ (1479) בספרד. גורש בשנת רנ"ב (1492), ונדד לפאס שבמרקו, ומשם לצפת. בשנת רע"ג (1513) עבר למצרים. בשנת שי"ג (1553) חזר לצפת. בין חיבוריו: שו"ת הרדב"ז ו'דברי דוד'. נפטר לבית עולמו ביום כ"א בחשוון של"ד (1573).

עת דודים בלה בואי לגני פרחיה הגפן הגן רמוני
 חלה הגשם הסתו עבר קומי רעיתי החשק גבר
 נצא השדה גלן במדבר שם אתן דודי לך מחמד עיני
 יפית ונעמית פשילג שגך דבש וחלב תחת לשונך
 צאי נא ורעי בעקבי צאנך קולך השמויעני מראך הראיני
 ירדתי עפרה לרעות פגנים לראות בפיך עיניך יונים
 אריתי מורי ללקוט שושנים ערבתי שלחן מסבתי ייני
 מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה לילה לא תשבות
 מיום נדודך נשאתי ריבות עוד אם אשכחך תשכח ימיני

עת דודים כלה, רבי חיים בן סהל. חי בירושלים בשלהי האלף החמישי (המאה ה-10)

דודי ירד לו מכרמו, ופרי גפנו הביא עמו,
 פרחים קטף לו בדרך וגיל לו בלבבו.
 חמה שקעה במערב, וכבר מעל זרח בוקב,
 מלאה שבת הדרת זהב, איש איש באהליו.
 ובשבת הוא יזמר בחיל ורעד
 שירי הלל לאלהיו על טוב נחת.

דודי ירד לו מכרמו, מילים ולחן: אביהו מדינה

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: נִשְׁמָה יִתְּרָה נֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם עָרֵב שַׁבָּת, וְלִמּוּצָאֵי שַׁבָּת נֹטְלִים אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ.

תרגום, תלמוד בבלי, מסכת ביצה, דף טז, עמ' א

אבל בשבת נתווסף בכל אחד, נשמה יתירה, והיינו שנולד בכנסת ישראל
דבר חדש ממש, מה שאין נמצא בהם בחול. והיינו בחינת אהבה ורצון
לה' שלמעלה מן השכל וההתבוננות. ...

וגילוי בחינה זו בנפש האדם הוא בחינת האהבה, שאינה נולדת
מהתבוננות השכל, כי אם היא אהבה פשוטה, שלמעלה מן השכל,
שזהו בחינת יחידה שבנפש, שלמעלה מהחכמה. ...

ובחינת אהבה ורצון זה לה', מתגלה בנפש אדם ביום השבת דוקא, והיא
בחינת אהבה רבה שהיא באה מלמעלה למטה, בנפש הא-להית בשבת.

רבי שניאור זלמן ברוכוביץ, תורה אור, פרשת ויקהל, פרק ז, סימן ד, דפוס ישראל יצחק, קפוסט, תקצ"ז (1837)

רבי שניאור זלמן ברוכוביץ, האדמו"ר הזקן, נולד בשנת תק"ה (1745) בליזונה שבבלארוס.
בשנת תקמ"ו (1786) קיבל את הנהגת החסידים בכלל רוסיה. הוא ייסד את שיטת חב"ד.
בשנת תקנ"ט (1798) נדון למוות על שאסף כספים עבור ארץ ישראל, ושוחרר ממאסרו.
בחיבוריו: 'ספר התניא' ו'שולחן ערוך הרב'. נפטר לבית עולמו ביום כ"ד בטבת תקע"ג (1812).

אֲדוֹן הַכֹּל מִחַיָּה כָּל נִשְׁמָה	יֵצוּ חֲסִדוֹ לְבַת נְדִיב חֲכָמָה
לְבוּשָׁה מְעֻנָּה תֹאדָר יָקָרוֹ	וּמִשְׁפָּעַת עָלַי כָּל הָאֲדָמָה
שְׂאוֹן גָּלִי גָבֹל יָמַי תַּעֲוֹרֵר	וְעַם דּוֹדָה בְּצִלּוֹ נַעֲלָמָה
בְּחֵן בַּעֲלָה שְׁבִטִינוּ תִּנְחַל	וּמַעֲלָתָה מִהֲדָרָת וְרָמָה
זְמִירוֹת מִכְנֶנֶת אֶרֶץ שְׁמוֹעָנוֹם	צָבִי צָדִיק בְּמִזְרָחָה וַיְמָה
יִשְׁרִים הוֹלְכִים תָּמִיד בִּישׁוּר	נִקְיִים הֵם בְּלִי עוֹן וְאַשְׁמָה
שְׁמוֹעָתָם לְטוֹב כָּלֵם בְּרוּרִים	וְלָהֶם נִכְסֶפָה נַפְשִׁי בְּתִימָה
צָרִי גִלְעָד שְׁלַח לָנוּ יְדִידִי	בְּצִיּוֹן נִשְׁמָחָה גִּבֹּר וְעִלָּמָה

אדון הכל, מארי סאלם שבזי. נולד בנגיד אלוליד בתימן בשנת שע"ט (1619). נפטר בשנת ת"פ (1720)

אֶהְבֶּת רַעְיָה רְצוּנִי, מוֹחֲמַד נַפְשִׁי וְלִבִּי.
 אֲשִׁיאֲלָה צוּרִי וְקוּנִי, יִשְׁלַחָה מוֹרָפָה לְעֶצְמִי.
 אֲלָכָה דָּרָךְ מִסְלָה, בֵּין שְׁרִידֵי הַקִּהְלָה, הַזֹּהִירִים בְּתַפְלָה.

גַּם בְּקֶרְאִי יַעֲנֵנִי, כִּי שְׁמוֹ קִשְׁתִּי וְחֶרְבִּי.
 רַק בְּשִׁכְלִי רַעֲיוּנִי, תַּהֲקִמָּה רוּחִי בְּקֶרְבִּי.
 אֲשִׁמְחָה אֲנִשָּׁה יְגוּנִי, אֲעֲמֹד שְׁחָרִי וְעֶרְבִי.
 כִּי בְּנֻעַם הַגִּיּוּנִי, אֲשַׁכְּחָה עָלַי וְעוֹלָמִי.

אהבת רעיה, מארי סאלם שבזי

מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁנֵדָר מִבֵּית אַחֲוָתוֹ הִנִּיחַ, וְהִכְנִיסוּהָ לְבֵית רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וַיְפֹהֶה. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: בְּנִי, לָזֶה נִדְרָתָּ? אָמַר לוֹ: לָאוּ. וְהִתִּירוּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּכָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְאָמַר: בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל נָאוֹת הֵן, אֲלָא שְׁהַעֲנִיּוֹת מִנּוּלָתָן.

משנה, מסכת נדרים, פרק ט, משנה י

לולא אלה העתים, שאתם שומרים אותם השמירה הזאת, המעלה, מפני שהם מאת הא-להים, ולעלות חזקות כמו 'זכר למעשה בראשית', 'זכר ליציאת מצרים', 'זכר למתן תורה', וכלם עניינים א-להיים, אתם מזהרים בשמירתם.

ולולא הם לא היה אחד מכם לובש בגד נקי, ולא היה לכם קבוץ לזכרון תורתכם מפני שפלות נפשכם בהתמדת הגלות עליכם. ולולא הם לא הייתם מתנעמים יום אחד בארך ימיכם, וכבר היה לכם בזה ששית ימיכם מנוחת הגוף ומנוחת הנפש. אין המלכים יכולים עליה, מפני שנפשותם אינם מתישבות ביום מנוחתם.

רבי יהודה הלוי, ספר הכוזרי, תרגום רבי יהודה אבן תיבון, מאמר שלישי, סעיף י

רבי יהודה הלוי (אבו אל חסן אל לאוי) נולד בשנת ד'תתנה (1075) בקירוב, בטודלו שבספרד. חכם, פילוסוף ומשורר מגדולי משוררי 'תור הזהב'. בהיותו בן שישים החליט לעלות לארץ ישראל, אך לא נודע אם הגיע אליה או לא. נלקח לבית עולמו בחודש אב בשנת ד'תתק"א 1141 בקירוב. כתב שירי קודש וחול רבים וחיבורו החשוב ביותר הוא ספר הכוזרי.

תִּשְׁבִּי צוּרִי לְבָבִי זָכְרוּ כְּצוּף וְזָמַן
צוּרִי סֶלַח לְחֻבִּי אֵל יֵאָרֶיךָ זָמַן

יֵלֵד אֲשֶׁר בְּתוֹךְ יָם גְּלוּת יִהְיֶה
הוֹצִיא שְׁטָר מִקִּים חֲתוּם בְּיָדְךָ
שְׁרִיר בְּרִיר וְקִים לְפִדּוֹת יַחֲיֶיךָ
יֹאמֹר רָאָה כְּתָבִי חֲזֹק וְנֶאֱמָן

עֲדִים מְאֹד כְּשָׁרִים חָגִי וִירְמְיָה
חֲתָמוּ בְּתוֹךְ סְפָרִים יוֹאֵל וִישַׁעְיָה
קוֹמָה רָפָא שְׂבוּרִים הַנִּקְרָאִים בְּיָהּ
חֲלִים רָפָא כְּנָבִיא רָפָא לְנַעֲמָן

תשבי צורי לבבי, מחבר לא ידוע, סימן יעקב

הַחֲלִיפִי לְבָשִׁי גְלוּתְךָ וְלִבִּשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֲרֶתְךָ. יוֹנָה תַמְזָה הִלְלִי י-הֵה, שְׂבָחִי וְהוֹדִי לְאֵל,
אֵינְךָ עוֹד גִּלְמוּדָה עֲנִיָּה, הַקִּים לְךָ מוֹדֵעַ וְגוֹאֵל.
הַחֲלִיפִי לְבָשִׁי גְלוּתְךָ וְלִבִּשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֲרֶתְךָ. בּוֹאִי כְּלָה עֲטֹרַת בַּעַלְךָ, כִּי שָׁב הָאֵל
לְאַחֲרֶיךָ, חֲמֹל עָלֶיךָ וְגֹאֲלֶךָ, וְשָׁלְמוּ יָמַי אֲבָלְךָ.

החליפי בגדי גלותך, רבי אשר מזרחי

נולד בירושלים בשנת תר"ן (1890). פעל בתוניס. נפטר בתוניס בשנת תשכ"ז (1967)

שבת בבוקר |

לפיכך יפארו לאל כל יצוריו. שבח ויקר וגדלה וכבוד יתנו למלך יוצר כל. המנחיל
מנוחה לעמו ישראל ביום שבת קדש.

מתוך תפילת שחרית של שבת

נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלוהינו ורוח כל בשר תפאר ותרום וברך מלכנו
תמיד מן העולם ועד העולם אתה אל.

נשמת כל חי, מתוך תפילת שחרית של שבת

אל אדון על כל המעשים, ברוך ומברך בפי כל הנשמה,
גדלו וטובו מלא עולם, דעת ותבונה סובבים הודו,
המתגאה על חיות הקדש ונהדר בכבוד על המורכבה,
זכות ומישור לפני כסאו, חסד ורחמים מלא כבודו,
טובים מאורות שבראם א-להינו, יצאם בדעת בבינה ובהשכל,
בח וגבורה נתן בהם להיות מושלים בקרב תבל,
מלאים זיו ומפיקים נגה, נאה זיום בכל העולם,
שמחים בצאתם, ששים בבואם, עושים באימה רצון קוניהם,
פאר וכבוד נותנים לשמו, צהלה ורנה לזכר מלכותו,
קרא לשמש ויזרח אור, ראה והתקין צורת הלבנה,
שבח נותנים לו כל צבא מרום,
תפארת וגדלה - שרפים וחיות ואופני הקדש.

אל אדון על כל המעשים, מתוך תפילת שחרית של שבת

כָּל עֲצַמְתִּי תֹאמַרְנָה: ה', מִי כְמוֹךָ, מִצִּיל עֲנִי מִחֶזֶק מָמְנוּ. וְעֲנִי וְאֲבִיּוֹן
מִגּוֹזְלוֹ: שְׁוַעַת עֲנִיִּים אֶתָּה תִשְׁמָע. צַעֲקַת הַדָּל תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ.
וּכְתוּב רָגְנוּ צַדִּיקִים בָּהּ, לִישָׁרִים נֶאֱוָה תִּהְלָה: בְּפִי יִשְׁרִים תִּתְרוֹמֵם:
וּבִשְׁפָתִי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ: וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְקַדָּשׁ: וּבִקְרֹב קְדוֹשִׁים
תִּתְהַלֵּל.

שוועת עניים, נשמת כל חי, מתוך תפילת שחרית של שבת

בשבת אנו אומרים: 'מציל עני מחזק ממנו, ועני ואביון מגוזלו'. והוא
לכאורה כפול. ונראה לי לפרש בהקדים מה שאמרו רבותינו זיכרונם
לברכה: בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקדוש ברוך
הוא עוזרו, אינו יכול לו. ... וזהו: 'מציל עני' - שהוא אדם בשר ודם,
'מחזק ממנו' - שהוא היצר הרע, שהוא מאש ואינו יכול לו. 'ועני
ואביון מגוזלו' - כפשוטו, שכיוון שהקדוש ברוך הוא השליטו על
יצרו, ודאי הוא שליט על שונאיו.

חכם דוד הכהן סקלי, בנפש דוד, בתוך קרן לדוד, סעיף כו, דף ג, מקנס, דפוס אצאייאג, תש"ו (1946) עמ' א

חכם דוד הכהן סקלי נולד בשנת תרכ"ב (1862) בדבדו שבמרוקו. בשנת תרנ"ז (1897), לאחר
אירועי דמים שעברו על יהודי עירו, עבר לתלמסאן שבאלג'יריה. בשנת תר"ס (1900) עבר
לאוראן, ושימש כראב"ד. בין חיבוריו: 'קריית חנה דוד' ו'משכיל לדוד'. נפטר לבית עולמו ביום
כ"ד באייר תש"ח (1948).

עזרני אל חי להכניע את יצר המפתה, המריע,
מבלתיך אין מושיע להושיעני.
דלתי תשובה חי פתח לי, כי שבתתי מחטאי ומעלי.
אנא צורי, שמוע קולי, מהר ענני.
אודה עלי פשעי, אתה תשא עוני.

עזרני אל חי, רבי רפאל ענתבי. נולד בשנת תק"ץ (1830) בחלב. נפטר במצרים בשנת תרע"ט (1919)

יודוך רעיוני ה' רועי ביום שבת קדש יום השביעי
יום אשר בלית בו כל מלאכתך אומר כי שרית על כל זולתך
ומעשים עשית אין לבלותך לי בן אמתך חיש להרגיעי
שביעי בחרת מכל המנגנים ואותו קדשת בשבועות ושנים
חיש אשר נשאת לגזע אמונים ופדם מאסונים ארחי ורבעי
רצה במנוחתך יום זה יום מנוחה וביום עבודתי המצא לי הרוחה
והבן לשבייתך מושאת וארוחה ושישון ושמחה יהיו שעשועי
אל עולם שפלו שבת תזכנו ונרד בהלו שים אור בעדנו
ואל מושפן שילח תשוב תעלנו מהרה ענני ואורי וישעי

יודוך רעיוני, רבי ישראל נג'ארה, נולד בשנת שט"ו (1555) בצפת. רב העיר עזה. נפטר בשנת שפ"ח (1628)

אֶחָסֶה בְּזִי סֶתֶר עֲלִיּוֹן בְּצֶל שְׂדֵי רָאָה וְהִנֵּה טוֹב כָּל מַחְזֶה שְׂדֵי וְעִמָּדָה אֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי הִמּוּ לְחַבְתּוֹ גַּם בְּהִמּוֹת שְׂדֵי נָתַן קוֹלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שְׂדֵי יָתֵר עַל כֵּן תִּשְׁחַר נָא אֶל אֵל וְאֵל שְׂדֵי	יוֹצֵר יַחֲדַתִּי לוֹ אֶתְנֶה דוּדִי גָּמַר בְּיוֹם שְׂשִׁי אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה זָכַר בְּרִית כְּרַת מֵאֵז לְאַבְרָהָם יִצְחָק קִדָּשׁ בְּחַר סִינִי אֶת כָּל קַחַל עַמּוֹ מִשִּׁיחַ זְכוֹת הִרְבָּה תוֹרָה בְּפִיו יוֹם זֶה אֲנִי מֵכִין נַפְשִׁי לְהוֹד
--	--

יוצר יחידתי, רבי משה זכות
נולד באמסטרדם בשנת שפ"ה (1625). רב העיר מנטובה באיטליה. נפטר בשנת תנ"ח (1697)

עַל קִרְבַּתְךָ בְּסִינִי לְהֹאִיר אֶת גְּרִי בְּכָל יְמֵי וְשָׁנִי עַד לְעַד לְעוֹלָם אֲשִׁמַּח בְּךָ גּוֹאֵל נַפְשִׁי אֶת גְּאֻלַּת עוֹלָם כִּי בְּחַר מִכָּל אֲמָה יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי אֲבֹן אֶדְק שְׁלֵמָה מוֹשְׁרֵשׁ גְּדֻלָּה	יודו לך רעיוני אל מִבְטָן יוֹצֵרִי עַל כֵּן בְּתַחֲנוּנִי אֶפְאָר בְּשִׁירִי אֲשִׁמַּח בְּךָ אֵל עוֹלָם שִׁשּׁוֹן לְבִי הִמָּה בְּזִכְרֵי חֶסֶדִּי נֶאֱרָר נְטִיעָה תִּמָּה הָאֲבוֹת יְדִידִי
--	--

הבבא סאלי, רבי ישראל אבוחצירא, יודו לך רעיוני (אשמח בך)
נולד בשנת תר"ן (1890) בריסאני במרוקו. נפטר בשנת תשמ"ד (1984) בנתיבות

קידוש של יום | ☀️

לֹאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְעַלָּה וַיָּשָׁב עַל כָּסֶּא
כְּבוֹדוֹ. תִּפְאָרֶת עָטָה לַיּוֹם הַמְּנוּחָה. עָגָג קָרָא לַיּוֹם הַשְּׁבִית. זֶה שִׁיר
שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי. שָׁבוּ שָׁבַת אֶל מִכָּל מְלָאכָתוֹ: וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מִשִּׁיבָה וְאוֹמֵר. מִזְמוֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשְּׁבִית. טוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ:

מתוך תפילת שחרית של שבת

אֲסַדֵּר לְסַעֲוֹדָתָא בְּצַפְרָא דְּשִׁבְתָּא
וְאַזְמִין בַּהּ הַשְׁתָּא עֲתִיקָא קִדְיָשָׁא
נְהוֹרָה יִשְׁרֵי בַּהּ בְּקִדּוּשָׁא רַבָּה
וּמִחְמָרָא טָבָא דְּבַהּ תַּחְדֵּי נַפְשָׁא
יִשְׁדֵּר לָן שְׁפָרָה וְנַחְזֵי בִּיקְרָה
וְיַחְזֵי לָן סִתְרָה דְּמִתְמָר בְּלַחֲיִשָּׁה

אערוך הסעודה בבוקר השבת ואזמין בה עתה את העתיק הקדוש
אורו ישרה בה בקידוש הגדול ומן היין הטוב שתשמוח בו הנפש
ישלח לנו את יופיו ונחזה בכבודו ויראנו סודו הנאמר בלחישתה (תרגום)

אסדר לסעודתא, רבי יצחק לוריא אשכנזי, האר"י הקדוש

מזמור לדוד. ה' רעי לא אחסר:

בנאות דשא ירביצני. על מי מגחות יגהלני: נפשי ישובב. יגחני במעגלי צדק למען שמו: גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. שבטך ומשענתך חפזה יגחמני: תעריך לפני שלחן נגד צוררי. דשנת בשמן ראשי פוסי רוחי: אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי. ושבתי בבית ה' לארך ימים:

אם תשיב משבת מגלך, עשות הפצץ ביום קדשי. וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד. וכבדתו מעשות דרכיך, ממצוא הפצץ ודבר דבר: אז תתענג על ה' והרפבתיך על במתי ארץ. והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר:

ושמרו בני ישראל את השבת. לעשות את השבת לדרתם ברית עולם: ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם. כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש. על כן ברכ ה' את יום השבת ויקדשהו:

סברי מרגנן, ברוך אתה ה', א-להינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

קידושא רבא, הקידוש הגדול ליום השבת

שבת מנוחה |

אֲשִׁיר לֵאל אֲשֶׁר שֶׁבֶת מְמֹלָאכְתּוֹ בְּיוֹם שֶׁבֶת
נִתְּנוּ לָעַם כְּבִבֶּת עֵין תְּמִיד יִנְצְרָנָהּ

שְׁמֹרוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבֶת כִּי אוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם הוּא

מְכַבֵּד הוּא מְכַל יָמִים כִּי בּו שֶׁבֶת צוֹר עוֹלָמִים
יְנוּחַ בּו לֵב עֲגוּמִים שְׁמַח יִשְׁמַחְנָהּ

שְׁמֹרוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבֶת כִּי אוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם הוּא

עַם אֵל בְּהֶשְׁקֵט וּבִבְטָחָה שֶׁבֶת עָנָה יְקָרְאוּהוּ
שְׁמֹרוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבֶת כִּי אוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם הוּא

הָאֵל אֲשֶׁר בָּחַר בָּנו שִׁבֶּת קִדְּשׁוּ הִנְחִילָנוּ
מִן הָעַמִּים הַבְּדִילָנוּ לְהִיּוֹת לָנו לֹא-לֵהִים הוּא

הַלְלוּם רְנָה יַפְצָחוּ לְכְבוֹד שֶׁבֶת כִּי בּו נָחוּ
כָּל יִשְׂרָאֵל בּו יִשְׁמָחוּ שְׁמַחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם הוּא

חֲזַק וְיִשְׁלַח מְשִׁיחָנו וְיָשִׁיב אֶת שְׁבִיתָנוּ
וְאֵז נִשְׁבּוֹת שְׁבִיתָנוּ עוֹלָם שְׁכָלוּ שֶׁבֶת הוּא

שְׁמֹרוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבֶת כִּי אוֹת בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם הוּא

אשיר לאל, רבי משה הלוי

כְּכֹר נֹדֵעַ מָה בֵּין הַמְּנוּחָה, עַד שְׂיִהָיָה שְׂבִיעִית חַיִּי אָדָם בְּהִנָּאָה וּבְמִנוּחָה
מִן הָעָמָל וְהַטְרַח, שְׁלֹא יִמָּלֵט מִמֶּנּוּ קָטָן וְגָדוֹל, עִם מָה שְׂמִתָּמִיד
וּמְקִיָּם הַדַּעַת הַנִּכְבָּד מְאֹד לְדוֹרוֹת וְהוּא הָאֱמוּנָה בְּחִדוּשׁ הָעוֹלָם.

רמב"ם, מורה נבוכים, ג, מג

בשלב הראשון, השלים ה' את מלאכתו: הוא הכין עולם ראוי למגורי אדם. אלו היו ששת הימים. אולם עולם זה, הראוי כבר למגורי אדם, עדיין אינו ראוי למגורי ה'. הוא נמסר לאדם, והוטל על האדם לשנות את העולם בצורה כזאת שתהפוך אותו לראוי למגורי ה' – זהו בניין בית במקדש. ...

רוצה הקב"ה לדעת אם ניתן להזמין אותנו להתארח אצלו, אולם הוא לא מסכים להזמין אליו, אלא את מי שמסוגל להזמין אותו.

חכם יהודה ליאון אשכנזי, שבת ה', מסורת בעידן המודרני, ידיעות אחרונות, תשס"ט (2009), עמ' 312

חכם יהודה ליאון אשכנזי (מניטו) נולד בשנת תרפ"ב (1922) באוראן שבאלג'יריה. בשנת תש"ג (1943) התגייס ללגיון הזרים, ונפצע באלזאס. היגר לצרפת והיה מראשי 'אסכולת פאריז למחשבת ישראל'. בשנת תשכ"ח (1968) עלה לארץ והקים את מכון 'מעיינות'. בחיבוריו: 'סוד העברי' ו'מספד למשיח'. נלקח לבית עולמו ביום ט' בחשוון תשנ"ז (1996).

יום השבת אין פמוהו ברכו א- להים ויקדשהו
 מיום ראשון עד יום ששי לקראת שבת נכספה נפשי
 כי בשבת אצא חפשי וכי יום מנוחה אקראהו
 נגיל ונשמח כי טוב להודות ונזמר עליון על כל אודות
 כי השבת לנו חמודות איש בער לא ידעהו
 צוה לעשות שבת כהלכה אז מסיני מצוה ערוכה
 גם היא לשומרה כתר מלוכה וכבוד והדר תעטרהו
 ומאהביה ימים יאריכו וגם טועמיה חיים זכו
 ובנתיב ישר המה ילכו עדותיו בכל לב ידרשהו
 רצה ה' ובחר בנו ומכל לשון הבדילנו
 וקדשת השבת הנחיל לנו כל זרע יעקב כבודו
 יום השבת אין פמוהו ברכו א- להים ויקדשהו

יום השבת אין כמוהו, מחבר לא ידוע, סימן מנצור

יום שבתון אין לשפח זכרו פריח הניחוח
יונה מצאה בו מנוח ושם נוחו יגיעי כח

היום נכבד לבני אמונים זהירים לשמרו אבות ובנים
חקוק בשני לחות אבנים מרב אונים ואמיץ כח

יונה מצאה בו מנוח ושם נוחו יגיעי כח

ובאו כלם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו באחד
ופתחו וענו ה' אחד ברוך הנותן ליצף כח

יונה מצאה בו מנוח ושם נוחו יגיעי כח

דבר בקדשו בחר המור יום השביעי זכור ושמור
וכל פקודיו יחד לגמור חזק מתנים ואמיץ כח

יונה מצאה בו מנוח ושם נוחו יגיעי כח

העם אשר נע בצאן תעה יזכור לפקדו בברית ושבועה
לבל יעבר בם מקרי רעה באשר נשבעת על מי נח

יום שבתון אין לשכוח (יונה מצאה בו מנוח). רבי יהודה הלוי
רב פילוסוף ומשורר. נולד בשנת ד'תתי"ז (1057) בטודלה בספרד. נפטר בשנת ד'תתק"א (1141) בישראל

שבת קודש |

רבותינו אמרו בזה: זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. ... ואני תמה אם נאמר: 'זכור ושמור' מפי הגבורה, למה לא נכתב בלוחות הראשונות?! ויתכן שהיה בלוחות הראשונות ובשניות כתוב: 'זכור', ומשה פרש לישראל כי 'שמור' נאמר עמו. וזו כונתם באמת.

רבי משה בן נחמן, פירוש לשמות, פרשת יתרו, פרק כ, פס' ח

שכתב: שמה מועילים קידוש ותפילה כשמחלל השבת במלאכה, וכי יש שביתה לחצי שבת?! ישתקעו הדברים ולא יאמרו להקל על ידי זה במגע יינו. עיין שם. ואין דבריו מוכרחים.

סוף סוף אינו דומה כל כך לכופר במעשה בראשית... מכיוון שהאיש הלזה מזכיר בפיו קדושת השבת בתפילה וקידוש. והאם נדרוש מדעתנו לומר: כל שאינו בשמירה אינו בזכירה, ולא קיים אף מצוות זכירת שבת בדברים? זה ודאי שלא!

חכם עובדיה יוסף, יביע אומר, חלק א, סימן יא, מאור ישראל, ירושלים, תשמ"ו (1986), עמ' קצב

מרת החכם עובדיה יוסף נולד בשנת תרפ"א (1920) בבגדאד שבאיראן. בשנת תרפ"ד (1924) עלה לישראל. בשנת תש"ז (1947) עבר למצרים. בשנת תשכ"ט (1968) שימש רבה של תל אביב-יפו, ובשנת תשל"ג (1972) שימש ראשון לציון. בין חיבוריו: 'יביע אומר', 'ויחווה דעת'. נלקח לבית עולמו ביום ג' בחשוון תשע"ד (2013).

כָּל מְקֻדָּשׁ שְׁבִיעִי כָּרְאוּ לוֹ
כָּל שׁוֹמֵר שִׁבְת שְׁבֶת מִחֻלּוֹ
שָׁכְרוּ הִרְבָּה מְאֹד עַל פִּי פָּעֵלוּ
אִישׁ עַל מַחְנֶהוּ וְאִישׁ עַל דָּגְלוֹ

אוֹהֲבֵי ה' הַמְּחַכִּים בְּבִגְדֵי אֲרִיאֵל
בְּיוֹם הַשִּׁבְת שִׁישׁוּ וְשִׁמְחוּ בְּמִקְבְּלֵי מִתֵּן נַחֲלִיאֵל
גַּם שָׂאוּ יְדֵיכֶם קוֹדֶשׁ וְאָמְרוּ לֵאלֹהִים
בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל

יוֹם קָדוֹשׁ הוּא מְבוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ
כָּל זֶרַע יַעֲקֹב יִכְבְּדוּהוּ בְּדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
לְנוּחַ בּוֹ וְלִשְׁמוּחַ בְּתַעֲנוּג אָכּוֹל וְשִׁתּוֹ
כָּל עַדֹת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ

עֲזוֹר לְשׁוֹבְתִים בְּשְׁבִיעִי בְּחָרִישׁ וּבִקְצִיר עוֹלָמִים
פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קִטְנָה, סוֹעֲדִים בּוֹ לְבֶרֶךְ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
צִדְקָתָם תִּצְהֵר כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים
ה' אֵל-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְבֵּת תָּמִיד
ה' אֵל-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל תִּשְׁוַעַת עוֹלָמִים

כל מקדש שביעי, מתלמידי רש"י

בַּעֲרֵב יוֹם שַׁבָּת, רָאוּ זֶקֶן אֶחָד, שֶׁהָיָה מַחְזִיק שְׁנֵי צְרוּרוֹת הַדָּסִים, וְרָץ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת. אָמְרוּ לוֹ: אֵלֶּה לָּמָּה לָךְ? אָמַר לָהֶם: לְכָבוֹד שַׁבָּת. אָמְרוּ לוֹ: וַיִּסְפִּיק לָךְ בַּצְּרוּר אֶחָד. עָנָה לָהֶם: אֶחָד בְּנֶגֶד 'זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ' וְאֶחָד בְּנֶגֶד 'שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ'.

תרגום, תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף לג, עמ' ב

לעתים, כשאני שובת בירושלים, ויוצא מהכותל המערבי, לאחר ערבית של שבת, בדרכי לעיר החדשה, אני רואה אנשים ובניהם צורחים למכוניות הנוסעות: "שבס, שבס". אני חש את כאב לבם על חילול שבת, כי גם לי כואב מאוד וכולי רותח על דריסת כבוד השבת ברגל גאוה ובזלזול של בוז. אך טועים הם בדמיונם, שבזה מקיימים מצות תוכחה ויצאו ידי חובתם כלפי שמים, ואינם יודעים כי בצרחותיהם הם מחללים כבוד הדת.

חכם דוד שלוש, מכתב לחכם משה מלכה, למען השבת, והשיב משה, אורות יהדות המגרב, לוד, תשנ"ד (1992), עמ' 22-23

חכם דוד חיים שלוש נולד בשנת תר"פ (1920) במרכז שבמרוקו. בשנת תרפ"א (1921) עלה לארץ ישראל. בשנת תשי"ג (1953) התמנה לרבה של נתניה. בין חיבוריו: 'חמדה גנוזה', 'אור חדש', 'ומשכיל לדוד'. נלקח לבית עולמו ביום ב' בסיון תשע"ו (2016).

ווען אייך וואלט געהאט כח, וואלט איך געלאפן אין גאס,
און וואלט געשריגן: הויך, שבת, הייליגער שבת.
אלו היה לי כח הייתי יוצא לשוק, הייתי מכריז ואומר:
שבת היום, שבת היום לה'.
שמור לקדשו מבאו ועד צאתו, שבת קדש יום חמדתו.
שמור לקדשו מבאו ועד צאתו, שבת קדש יום חמדתו.
מקלות מים רבים אדירים משברי ים, אדיר במרום ה'.
מקלות מים רבים אדירים משברי ים, אדיר במרום ה'.

ווען אייך וואלט געהאט כח, אילו היה לי כוח

שח כבוד קדשת רבנו שליט"א: לא רק ברחוב צריכים לצעק שבת, אלא גם
בבית צריכים לצעק שבת, ואם צועקים בבית - ממילא מתעורר שגם ברחוב
יצעקו שבת.

הרב משה יהושע הגר, מתוך זמירות לשבת קודש נוסח ויז'ניץ, קריית ויז'ניץ, תשס"ח (2008), עמ' ע
נולד בשנת תרע"ו (1916) בעיר גורסוורדיין, נפטר בכ' באדר תשע"ב (2012)

אני אספר באמרי שפר מונה וסופר ישר אמרים
ניבי אל ירצה ואלי ימצא את אשר אפצה בהלכות שבת
ענג נקרא ארח לחברה ואש הזרה לא טוב מבגירים
הלמד תורה לאור לא יקרא יטה במהרה מדליק בשבת
וצד ומעבד הוא פשה אוכל מוחק ומכבד המה אסורים
אף המושמר והמעמור ומרקד מימר ומחלל שבת
מכבה מבגיר חמת אל יעיר אך חולה צעיר מקדש מתרים
רוחף לרצה הצל בכח מתר לברח חוץ תחום שבת
דבור הוא אסור בלאו לא תסור ולתוכחת סור את קולך הרים
פוטב אותיות ומחתך חליות ומפשיט שיות גוץ בשבת
יקריב קרבנו אם העלים עינו ועל זדונו אותו החרים
במלאכות מקל סקל יסקל ואך מקלקל פטור בשבת
נשים חיבות בקדוש לשבות תכשיט זהבות צאת בו נזורים
לא בגד תקרע שדה לא תזרע אל תהי ברע לסתר בשבת
חפץ בכבודו עשר בצדו עולם בא נגדו שכלו שבת
זכור ושמור על זין תגמור ושיר ומזמור בו משוחררים
קדוש ועליון שוכן דר הבין דרוש לציון שומרי שבת

אני אספר, רבי מרדכי עבאדי.

נולד בשנת תקפ"ו (1826) בחלב. נפטר בירושלים בשנת תרמ"ד (1884)

שבת כיסופים |

לְמַנְצַח מְשָׁפִיל לְבָנֵי קָרַח. כָּאֵיל תִּעְרַג עַל אֶפְיָקֵי מַיִם כֵּן נִפְשֵׁי תִעְרַג
אֲלֶיךָ אֱ-לֹהִים. צִמָּאָה נִפְשֵׁי לֹא-לֹהִים לֹאֵל חֵי, מְתִי אָבּוּא וְאַרְאָה
כְּנִי אֱ-לֹהִים.

תהילים, פרק מב, פס' א-ג

שבת קודש היא זמן המסוגל לתשובה, זמירות שירות ותשבחות מעוררים את האדם לתשובה, להתעורר מתרדמת הזמן ויהא מלא חיות ודביקות בהשם יתברך, כמו שפירש אדוני אבי מורי ורבי הקדוש, זכותו 'יגן עלינו: בעת אישן ואעירה' - אישן נוטריקון: 'יה אכסוף נועם שבת' - אף אם האדם נמצא בבחינת ישן, ברם בעת שמזמר 'יה אכסוף' אזי 'ואעירה' - אתחיל להתעורר להתבונן ולפשפש במעשי, ולשוב עליהם בתשובה.

הרב משה יהושע הגר, זמירות לשבת קודש נוסח ויד'ניץ, קריית ויד'ניץ, תשס"ח (2008), עמ' ע

הרב משה יהושע הגר נולד בשנת תרע"ו (1916) בעיר גרוסוורדיין בטרנסילבניה. בשנת תש"ד (1944) הצליח להימלט מן הגרמנים ולעלות לישראל באניית מעפילים. לימים שימש האדמו"ר החמישי מויד'ניץ ונשיא מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל. נלקח לבית עולמו ביום כ' באדר תשע"ב (2012).

יְהִי אֲכֹסֶף נָעַם שַׁבָּת
 הַמִּתְאַמֶּת וּמִתְאַחֶדֶת בְּסִגְלָתָךְ
 מִשְׁנֵךְ נָעַם יִרְאַתְךָ לָעַם מִבְּקִשֵּׁי רְצוֹנְךָ
 קִדְשֵׁם בְּקִדְשֵׁת הַשַּׁבָּת הַמִּתְאַחֶדֶת בְּתוֹרָתְךָ
 פֶּתַח לָהֶם נָעַם וְרָצוֹן לִפְתּוֹחַ שַׁעְרֵי רְצוֹנְךָ
 הִנֵּה הִנֵּה שְׁמוֹר שׁוֹמְרֵי וּמַצְפִּים שַׁבָּת קִדְשְׁךָ
 כְּאֵיל תַּעְרֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם
 כֵּן נִפְשָׁם תַּעְרֹג לְקַבֵּל נָעַם שַׁבָּת הַמִּתְאַחֶדֶת בְּשֵׁם קִדְשְׁךָ
 הַצֵּל מֵאַחֲרֵי לְפָרֶשׁ מִן הַשַּׁבָּת לְבִלְתִּי תִהְיֶה סְגוּר מֵהֶם
 שִׁשָּׁה יָמִים הַמְּקַבְּלִים קִדְשָׁה מִשַּׁבָּת קִדְשְׁךָ
 וְיִטְהַר לָבָם בְּאַמֶּת וּבְאֱמוּנָה לְעַבְדְּךָ
 הַשַּׁבָּת נָעַם הַנִּשְׁמֹת
 וְהַשְּׁבִיעֵי עֲגֵג הַרוּחוֹת וְעֵדֶן הַנִּפְשׁוֹת לְהִתְעַדֵּן בְּאַהֲבָתְךָ וִירְאַתְךָ
 שַׁבָּת קוֹדֶשׁ נִפְשֵׁי חוֹלֵת אֲהַבְתְּךָ
 שַׁבָּת קוֹדֶשׁ נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יַחְסִיוֹן
 יִרְוֶוּ מִדֶּשֶׁן בֵּיתְךָ

י-ה אכסוף, רבי אהרון פרלוב מקרלין
 נולד בשנת תצ"ו (1736) ביאנובה בליטא. נפטר בשנת תקל"ב (1772)

תנו רבנן: הנכנס לבקר את החולה אומר: שבת היא מלועק, ורפואה קרובה לבוא. רבי מאיר אומר: יכולה היא שתרחם.

תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף יא, עמ' א

אמנם בשבת הנפשות מתעלות והלבבות נטהרים, על כן אז התעודה הכללית היא לכל צרה ומחלה, לא להעיר הרגש לזעוק, כי אם להאדיר את הדעת והביטחון בעוז ה' וטובו, על כן הזעקה אסורה.

... כשם שבפועלה את פעולתה המוסרית הנמוכה על הרגש ע"י הזעקה היא קרובה להירפא, קל וחומר הדברים שבפועלה פעולתה הטובה על המדע והביטחון, שהם עניינים מוסריים יקרים וקבועים, המביאים טובה רבה לכלל האדם ופרטיו בהתהלכם בהם, ודאי שהרפואה קרובה לבוא.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק, עין איה, מסכת שבת, פרק א, סימן מג

הרב אברהם יצחק הכהן קוק נולד בעיירה גריבה בלטביה בשנת תרכ"ה (1865). בשנת תרס"ד (1904) עלה לארץ ושימש כרבה האשכנזי של יפו, ולאחר מכן של ירושלים. בשנת תרפ"א (1921) שימש כרב האשכנזי הראשי לישראל, שהחליף את מוסד החכם באשי. בחיבוריו: "אורות", "עין איה", "אורות התשובה", "שבת הארץ" ו"אורות הקדש". נפטר לבית עולמו ביום ג' באלול תרצ"ה (1935).

ידיד נפש אב הרחמן מושך עבדך אל רצונך
ירויץ עבדך כמו איל ישתחנה מול הדרך
כי יערב לו ידידותך מנפת צוף וכל טעם

הדור נאה זיו העולם נפשי חולת אהבתך
אנא אל נא רפא נא לה בהראות לה נעם זינך
אז תתחזק ותתרפא והיתה לך שפחת עולם

ותיק יחמו רחמיך וחוסה נא על בן אוהבך
כי זה כמה נכסף נכסף לראות בתפארת עזך
אנא אלי מחמד לבי חושה נא ואל תתעלם

הגלה נא ופרש חביב עלי את ספת שלומך
תאיר ארץ מבודד נגילה וגשמחה בך
מוהר אהוב כי בא מועד וחגגי כימי עולם

ידיד נפש, רבי אלעזר אזכרי. נולד בשנת רצ"ג בצפת (1533). ממקובלי צפת. נפטר בשנת ש"ס (1600)

חביבי יה חביבי האל המלך הרחמן ישלח משיחו הנאמן
אב הרחמן שמע קולנו שלח בן דוד ויגאלנו
נשוב לציון עיר קדשנו ונשלט בה ביד רמה

חביבי, רבי אשר מזרחי. נולד בירושלים בשנת תר"ן (1890), פעל בתוניס. נפטר בתוניס בשנת תשכ"ז (1967)

אנעים זמירות ושירים אארג כי אליך נפשי תערג
נפשי חמדה בצל ידך לדעת כל רז סודך
מודי דברי בכבודך הומה לבי אל דודיך
על כן אדבר בך נכבדות ושמן אכבד בשרי ידידות

אספרה כבודך ולא ראיתיך אדמך אכנך ולא ידעתיך
ביד נביאיך בסוד עבדיך דמית הדר כבוד הודך
גדלתך וגבורתך בנו לתקף פעלתך
דמו אותך ולא כפי ישך וישווע לפי מעשיך

רוצה בעמו עמים יפאר יושב תהלות בם להתפאר
ראש דברך אמת קורא מראש דור ודור עם דורשך דרש
שית המון שירי נא עליך ורנתי תקרב אליך
תהלתי תהי לראשך עטרת ותפילתי תבון קטרת

תיקר שירת רש בעיניך כשיר יושר על קרבניך
ברכתי תעלה לראש משביר מחולל ומוליד צדיק כביר
ובברכתי תנענע לי ראש ואותה קח לך כבשמים ראש
יערב נא שיהי עליך כי נפשי תערג אליך

אנעים זמירות (שיר הכבוד), רבי יהודה חסיד מריגנשבורק בגרמניה. נפטר בשנת ד'תתקע"ז (1212)

הבדלה |

שְׁנֵה רַבִּי אֶחָא הָאֲרוּךְ לְפָנָיו שֶׁל רַב חִינְנָא: הַמְבָדִיל בִּתְפִלָּה מְשַׁבַּח יוֹתֵר מִמֵּי שְׂיִבְדִיל עַל הַכּוֹס, וְאִם הַבְּדִיל בָּזוּ וּבָזוּ, יָנוּחוּ לוֹ בְּרִכּוֹת עַל רִאשׁוֹ.

תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף לג, עמ' א

יתכן שזה הטעם שבבבלי מוצאי שבת קודש סדר הברכות יבנה - יין, בשמים, נר, הבדלה. וזכורני במפרשים, שנתנו הטעם לפי סדר גידולו של אדם תחילה, חוש הטעם ביניקה, וחוש הריח אחר כך שבקי ריח, ואחר כך הראות, ואחר כך ההבדלה.

ולדרכנו נראה לפרש: תחילה הנפש הגשמית, ואחר כך הרוח שהוא הבשמים, והנר נגד הנשמה ככתוב: נר ה' נשמת אדם, והבדלה נגד חוכמה.

חכם יעקב חי זריהן, שופריה דיעקב, דפוס עשיראל, ירושלים, תרע"א (1911), עמ' כב

חכם יעקב חי זריהן נולד בשנת תרכ"ט (1869) בטבריה. ממיסדי ישיבת 'כתר תורה' ברח' השוק בטבריה. שימש דיין ונשיא כולל רמב"ם. עמד בראש הוועד להקמה מחדש של בית הכנסת 'עץ החיים' על שפת ימה של טבריה. בחיבוריו: 'חלק יעקב' ו'בכורי יעקב' - שו"ת. נפטר לבית עולמו ביום כ"א במנחם אב תשי"ג (1953).

שְׁבוּעַ טוֹב בְּסִימָן טוֹב מִזֶּה יָבוֹא הַטּוֹב.

אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא אֱלֹהֵינוּ הַתְּשִׁבִי אֱלֹהֵינוּ הַגִּלְעָדִי
בְּמַהֲרָה יָבוֹא אֱלֵינוּ עִמּוֹ מֶלֶךְ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.

רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הָנָם וְלִירוּשָׁלַיִם מִבְּשֹׁר אֶתָּן:
כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֲשֶׁר וּבָשָׂם ה' אֶקְרָא:
אֲנִי ה' הוֹשִׁיעָה נָא, אֲנִי ה' הַצִּלִּיחָה נָא:

הַצִּלִּיחֵנוּ, הַצִּלִּיחַ דְּרַבְּנֵינוּ, הַצִּלִּיחַ לַמּוֹדֵנוּ. וְשִׁלַּח בְּרַכָּה, רְנוּחָה וְהַצִּלִּיחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה
יְדֵינוּ, בְּדַבְּתִיב: יֵשׁא בְּרַכָּה מֵאֵת ה', וְצִדְקָה מֵאֵל-לֹהִי יִשְׁעוּ: לִיְהוּדִים הֵיִתָּה אוֹרָה
וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וִיקָר: וּכְתִיב: וַיְהִי דָוִד לְכָל דְּרַבְּיוֹ מוֹשִׁיָּל, וְה' עִמּוֹ: בֶּן יִהְיֶה עִמּוֹ.

וְנַח מֵצֵא חֵן בְּעֵינֵי ה': בֶּן גִּמְצָא חֵן וְשִׁכַּל טוֹב בְּעֵינֵי אֵל-לֹהִים וְאָדָם. סִבְרֵי מְרִנָּה,
בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֵל-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן. בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֵל-לֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מִינִי/עֲצִי/עֲשָׂבִי בְּשָׁמַיִם. בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֵל-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֵל-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין אֹר לְחֹשֶׁךְ, וּבֵין
יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַמְּבַדִּיל
בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל.

סדר ההבדלה למוצאי שבת

מוצאי שבת |

אמר רבי חנין בר פפא: כל שאין זין נשפך בתוך ביתו כמים, אינו בכלל ברכה.

תלמוד בבלי, מסכת עירובין, דף סה, עמ' א

שנוהגים לרחוץ פניהם בשיורי יין של הבדלה, וכן מריחים כשמכבים נר הבדלה, והכל הוא משום חיבוב מצווה, וכן מנשקים המצה והמרור בליל פסח. וכי הקדושה יש במצה ומרור?! - אלא חיבוב מצווה דווקא, וכדומה כמה מנהגים טובים שיש בישראל.

חכם אליעזר פאפו, דמשק אליעזר, ירושלים, תרנ"ב (1882), דף כו, עמ' ב

חכם אליעזר פאפו נולד בעיר סרייבו. מעט ידוע עליו, ואולי הוא נצר ל'פלא יועץ' החכם אליעזר פאפו. לעת זקנותו עלה לארץ והתיישב בירושלים. בין חיבוריו: 'דמשק אליעזר' בלדינו ובעברית 'ותפילות על החולים'. נפטר לבית עולמו ביום י' באייר תרנ"ח (1898).

לִנְר וְלִבְשָׁמִים נִפְשִׁי מִיַּחְלָה אִם תִּתְּנוּ לִי כּוֹס יַיִן לְהַבְדִּילָהּ
סֵלֹו דְרָכִים לִי פִּנּוּ לְנִבּוּכָה פִּתְחוּ שְׁעָרִים לִי כֹל מִלְּאֲכִי מַעֲלָה
עֵינֵי אֲנִי אֶשָּׂא אֶל אֵל בָּלֵב כּוֹסֶף מִמִּצִּיא צָרָכִי לִי בַיּוֹם וּבַלַּיְלָהּ
דִּי מוֹחֲסוֹר תָּן לִי מֵאוֹצְרוֹת טוֹבָךְ כִּי לַחֲסֶדֶךָ אֵין קֶץ וְאֵין תִּכְלָה
הִנֵּה יָמִי מַעֲשֶׂה מִתְּחַדָּשִׁים תְּמִיד יִתְחַדָּשֶׁה בָּהֶם שְׁלוֹם וְטוֹב סָלָה

לנר ולבשמים, מארי סעדיה בן עמרם

הַמְבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל חַטֹּאתֵינוּ יִמְחֹל
זָרְעֵנוּ וְכִסְפֵּנוּ יִרְבֶּה בְּחֹל בְּפוֹכְבִּים בְּלִילָה

יוֹם פָּנָה כָּצֵל תִּמְרָא אֶקְרָא לְאֵל עָלַי גּוֹמֵר
יוֹם אֲשֶׁר אָמַר שׁוּמֵר אֶתָּא בִּקְרָ וְגַם לִילָה

צִדְקָתְךָ כְּהָר תִּבּוֹר עָלַי פְּשָׁעֵי עֶבֶר תַּעֲבֹר
כִּיּוֹם אֶתְמוּל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילָה

חֲלָפָה עֹנֶת מִנְחָתִי מִי יִתֵּן מִנּוּחָתִי
יִגְעָתִי בְּאַנְחָתִי אֲשַׁחֶה בְּכָל לִילָה

קוֹלִי שִׁמְעָה בֶּל יִנָּטֵל פֶּתַח לִי שַׁעַר הַמְּנוּטֵל
שְׂרָאשֵׁי נִמְלֵא טֵל קְנֻצוֹתַי רְסִיסֵי לִילָה

תִּנָּה לָנוּ שְׁבוּעַ טוֹב רַעֲנָן כְּמֵן רָטוֹב
וּמֹחַ יְבוּא הַטּוֹב כֹּל הַיּוֹם וְכָל הַלִּילָה

הַמְבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם יַחֲיִינוּ מִיּוֹמִים
יִרְאֵנוּ בְּטוֹב יְרוּשָׁלַּיִם וְלִמְשׁוֹל בִּיּוֹם וּבְלִילָה

המבדיל בין קודש לחול, מחבר לא ידוע, סימן יצחק

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי: כָּל הַמַּעֲנֵג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתֵן לּוֹ
נַחֲלָה בְּלִי מַצְרִים שֶׁנֶּאֱמַר 'אִזּוֹ תִתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְפַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי
אֶרֶץ וְהֵאֱבַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי ה' דִּבֶּר'.

תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קיח, עמ' א

ראיתי בדברות קדוש הא-להי האר"יאל, כתוב לאמור: שהמקיים מצוות שכר שכיר בזמנו, זוכה אז לנשמה יתירה, שקונה האדם בשבת, ומשום כך רמוז הראשי תיבות של 'ביומו תיתן שכרו' - שבת. עיין שם.

ונראה לי לתת קצת טעם לדבר: שהנשמה יתירה, שזכה בה אדם הראשון, משום קדושת שבת, היה מעין שכר שכיר, שביום השישי טרח וזרע וקצר בעולם, והקדוש ברוך הוא, שהוא בעל הבית, נתן לו שכרו אז נשמה יתרה.

חכם משה גלנטי, זבח השלמים, כי תצא, קראקוב, תרנ"ח (1898), עמ' 83

חכם משה גלנטי נולד בשנת ש"פ (1620) בצפת. עמד בראש ישיבת 'בית יעקב ויגה' בירושלים. התקבל כרבה של ארץ ישראל כולה, והיה החכם הראשון שנשא בתואר 'הראשון לציון'. התנגד בעוז למשיח השקר שבתאי צבי. בין חיבוריו 'קורבן חגיגה' ו'זבח השלמים'. חכם משה גלנטי נפטר לבית עולמו ביום כ"א בשבט תמ"ט (1689).

אל אליהו אל אליהו בזכות אליהו הנביא הבא נא
 בו ירתם רכבו נע בשבי כי בו לא שכב לבו גם לא ראה שנה
 רב מחלי בראות פחשי ומשנאות יפות ובריאת פשור ותדענה
 מתי תראה אות ישע אל קוראות לך ולך נושאות קולן ותרונה
 המלאך הגואל לפני כל שואל אגא האל אל אברהם הקרה נא

אל אליהו, רבי אברהם אבן עזרא

על בית זה ויושבהו. תהיה ברבת אליהו:
 אליהו בעל האות. מלאך ה' צבאות.
 זכה ועשה נפלאות. אשרי העין ראתהו.
 לבש קנאה בתוך עמו. והיה ה' עמו.
 זכה ולקח לעצמו. נפש נדב ואביהוא.
 זכותו יגן עלינו. הוא יכתוב זכיותינו.
 במוצאי שבתנו. בעין החיים יושב הוא.
 קול אליהו ישמיע. שלום וישועה יזריע.
 כי עת הזמיר הגיע. נחה רוח אליהו.

על בית זה ויושבהו, החכם יוסף חיים, נולד בשנת תקצ"ד (1834) בבגדאד. נפטר בשנת תרס"ט (1909)

לְדוֹד בְּרוּךְ ה' צוּרֵי הַמִּלְמָד יְדֵי לִקְרֹב אֲצַבְעוֹתַי לַמִּלְחָמָה. חֲסֹדַי וּמִצּוֹדוֹתַי מִשְׁגָּבִי וּמִפְלָטִי לִי מִגִּנִּי וּבוֹ חֲסִיתִי הַרוֹדֵד עִמִּי תַחְתִּי. ה' מָה אָדָם וַתִּדְעֵהוּ בֶן אָנוּשׁ וַתַּחֲשִׁבֵהוּ. אָדָם לַהֲבֵל דְּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר. ה' הֵט שְׁמִיךְ וַתִּרְדַּ גַּע בְּהָרִים וַיַּעֲשֵׂנוּ. בְּרוּךְ בָּרַק וַתִּפְּיֹצֵם שְׁלַח חֲצִיךְ וַתַּהַמֵּם. שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פָּצְנִי וְהַצִּילֵנִי מִיָּד רַבִּים מִיָּד בְּנֵי נָכָר. אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבָּר שׁוֹא וַיִּמְיָנִם יָמִין שְׁקֵר. אֶ-לֹהִים שִׁיר חֲדָשׁ אֲשִׁירָה לָךְ בְּגִבֹּל עֲשׂוֹר אֲזַמְּרָה לָךְ. הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֵה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מִחֶרֶב רָעָה. פָּצְנִי וְהַצִּילֵנִי מִיָּד בְּנֵי נָכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבָּר שׁוֹא וַיִּמְיָנִם יָמִין שְׁקֵר. אֲשֶׁר בְּגִינוּ כְּנֻטְעִים מְגֻדְלִים בְּנִעֻרֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ כְּזוֹיֹת מִחֻטְבוֹת תִּבְנִית הֵיכַל. מְזוּיָנוּ מְלָאִים מְפִיקִים מִזֶּן אֶל זֶן צֹאנֵינוּ מֵאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בַּחוּצוֹתֵינוּ. אֵלּוּפֵינוּ מְסַבְלִים אֵין פֶּרִץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין צֹחֶה בְּרַחֲבֵינוּ. אֲשֶׁרֵי הָעָם שִׁכְכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעָם שָׁה' אֶ-לֹהִיו.

תהלים, פרק קמד, חלק מסדר התפילה למוצאי שבת

אֱלֹהֵהוּ הַנְּבִיא אֱלֹהֵהוּ הַתְּשֻׁבִי אֱלֹהֵהוּ הַגִּלְעָדִי
 בְּמִזְהָרָה יָבוֹא אֵלֵינוּ עִם מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.
 אִישׁ אֲשֶׁר קָנָא לְשֵׁם הָאֵל
 אִישׁ בָּשָׂר שְׁלוֹם עַל יַד יְקוֹתִיאֵל
 אִישׁ גֵּשׁ וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
 אִישׁ תְּשֻׁבִי תַצִּילֵנוּ מִפִּי אֲרִיּוֹת
 תְּבַשְׂרֵנוּ בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת
 תְּשַׁמְּחֵנוּ בָּנִים עַל אֲבוֹת בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתוֹת.

אליהו הנביא, מחבר לא ידוע

אָמַר ה' לְיַעֲקֹב אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
 בָּחַר ה' בְּיַעֲקֹב אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
 גָּאֵל ה' אֶת יַעֲקֹב אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
 רִנִּי וְשִׁמְחִי לְיַעֲקֹב אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
 שָׁב ה' אֶת שְׁבוֹת יַעֲקֹב אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
 תִּתֵּן אֲמָת לְיַעֲקֹב אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב

אל תירא עבדי יעקב, מחבר לא ידוע, סימן א-ת

שבת שלום

עמ' 22	כלי מחזיק ברכה, משנה, מסכת עוקצין, פרק ג, משנה יב
עמ' 22	שלום לנפש ולגוף, חכם אברהם דמרי, ישמח משה, דפוס איתאח, מחנה יהודה, ירושלים תשל"א (1981), ע"מ' רסב
עמ' 23	שלום לבוא שבת, מארי סעדיה בן עמרם
עמ' 24	מרבית שלום בעולם, תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף סד, עמ' א
עמ' 24	זמן גילוי אורות, חכם אלישע דנגור, גדולות אלישע, הלכות שבת, סימן רמב, אות י, אהבת שלום, ירושלים, תשל"ו (1976)
עמ' 25	שלום לך דודי, רבי שלמה אבן גבירול
עמ' 25	בואי בשלום, מתוך לכה דודי, רבי שלמה הלוי אלקבץ
עמ' 26	שני מלאכי השרת, תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קיט, עמ' ב
עמ' 26	ואם יש לו אישה יברכנה, חכם אליהו בן הרוש, ברכת אליהו, ליקוטים והנהגות, דפוס חדאד, ג'רבה, תרח"ץ (1938), עמ' נ
עמ' 27	שלום עליכם, חלק מסדר הקידוש בערב שבת
עמ' 27	ברכת יעקב, חלק מסדר ברכת הילדים בערב שבת, בראשית, פרשת ויחי, פרק מח, פס' טז

קידוש של שבת

אשת חיל, משלי, פרק לא, פס' י-לא
קידוש ליל שבת

שולחן שבת

- עמ' 30
עמ' 31
עמ' 34
עמ' 34
עמ' 35
עמ' 36
עמ' 36
עמ' 37
עמ' 38
עמ' 39
עמ' 39
- שלוש סאים רקיקים, תרגום, תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קיט, עמ' א
אכילת שבת יקרה מאוד, רבי נתן מרבי נחמן, ליקוטי מוהר"ן, חלק א, תורה קכה, ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום
מה ידידות מנוחתך (להתענג בתענוגים), מחבר לא ידוע, סימן מנחם
גדולה לגימה, תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף קג עמ' ב
לאכול בלא קידוש, חכם אליהו בכור חזן, תעלומות לב, חלק ג, סימן כ, סעיף ג,
דפוס חיים מזרחי, אלכסנדריה, תרס"ג (1903)
מתנות קטנות, נועם חורב ורמי קליינשטיין
ברכת האורח, בתוך ברכת המזון
אירוח תה בשבת, חכם יוסף משאש, מים חיים, חלק א, אוצרות המגרב, ירושלים, תש"ן (1990), דף קב
יום שישי הגיע, אביוהו מדינה

עונג שבת

עמ' 42	תרגום, זוהר, פרשת בשלח, דף מז, עמ' ב
עמ' 42	השבת נועם נשמות, הרב שלום נוח ברזובסקי, נתיבות שלום, שבת, בית אברהם, ירושלים, תשמ"ט (1989), עמ' סד
עמ' 43	כי בו שבת מכל מלאכתו, חכם משה בן יעקב אדהאן
עמ' 44	אם תשיב משבת רגלך, מתוך קידושא רבא, סדר הקידוש לשבת בבוקר
עמ' 44	בקשה על המזוזה, חכם אברהם אלקלעי, חסד לאברהם, חלק א, סימן ו, סלוניקי,
עמ' 44	דפוס סעדיה הלוי, תקע"ג (1813), דף יא
עמ' 45	כשיבוא השישי, ציון שרעבי
עמ' 45	נחלה בלי מצרים, תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קיח, עמ' א
עמ' 46	וכל עין מאירה, ש"י עגנון, תמוז שלשום, הוצאת שוקן, תל-אביב, תשי"ב (1952), עמ' 262
עמ' 46	ואם אינו מדליק, חכם אליעזר די אבילה, חסד ואמת, פרק טז, בני יששכר, ירושלים, תשס"ז (2007), עמ' קפט
עמ' 47	כי אשמרה שבת, רבי אברהם אבן עזרא

שבת אהבה

עמ' 50	מלך שעשה לו חופה, בראשית רבא, פרשת בראשית, פרשה י, סימן ט
עמ' 50	לכן יתרבו הגוונים, רבי דוד בן זמרא, מצודת דוד, מצווה שעט, הוצאת יריד הספרים, ירושלים, תשס"ג (2003), עמ' שסא
עמ' 51	עת דודים כלה, רבי חיים בן סהל
עמ' 51	דודי ירד לו מכרמו, אביהו מדינה
עמ' 52	נותן באדם נשמה יתירה, תרגום, תלמוד בבלי, מסכת ביצה, דף טז, עמ' א
עמ' 52	שאנינו נולדת מהשכל, רבי שניאור זלמן ברוכביץ, תורה אור, פרק ז, סימן ד, דפוס ישראל יצחק, קפוסט, תקצ"ז (1837)
עמ' 53	אדון הכל, מארי סאלם שבזי
עמ' 53	אהבת רעיה, מארי סאלם שבזי
עמ' 54	שנדר מבית אחותו הניה, משנה, מסכת נדרים, פרק ט, משנה י
עמ' 54	ללא אלה העיתים, רבי יהודה הלוי, ספר הכוזרי, מאמר שלישי, תרגום רבי יהודה אבן תיבון, מאמר שלישי, סעיף י
עמ' 55	תשבי צורי לבבי, מחבר לא ידוע, סימן יעקב
עמ' 55	החליפי בגדי גלותך, רבי אשר מזורחי

שבת בבוקר

עמ' 58	כל הנשמה תהלל יה, תהלים, פרק קנ, פס' א-ו
עמ' 58	טוב ה' לכל, חכם עליון אבידני, מעשה הגדולים, בראשית, וירא, סעיף ח, ירושלים, תשל"ח (1978), עמ' רנה
עמ' 59	יפארו לאל כל יצוריו, מתוך תפילת שחרית של שבת
עמ' 59	נשמת כל חי, מתוך תפילת שחרית של שבת
עמ' 59	אל אדון על כל המעשים, מתוך תפילת שחרית של שבת
עמ' 60	שוועת עניים, בתוך נשמת כל חי, מתוך תפילת שחרית של שבת
עמ' 60	מחזק ממנו שהוא יצר הרע, חכם דוד הכהן סקלי, בנפש דוד, סעיף כו, דף ג, מקנס, דפוס אצאייאג, תש"ו (1946), עמ' א
עמ' 61	עזרני אל חי, רבי רפאל ענתבי
עמ' 61	יודוך רעיוני, רבי ישראל נג'ארה
עמ' 62	וארא אל אברהם באל שדי, שמות, פרשת וארא, פרק ו, פסוקים ב-ד
עמ' 62	וידעו מזה ולא ישאלו, חכם יחיא שניאור, יש מאין, חלק א, דפוס א.ב, ירושלים, תשל"ח (1978), עמ' קלג
עמ' 63	יוצר יחידתי, רבי משה זכות
עמ' 63	יודו לך רעיוני (אשמח בך), הבבא סאלי, רבי ישראל אבוחצירא

קידוש של יום

עמ' 66	לאל אשר שבת מכל המעשים, מתוך תפילת שחרית של שבת
עמ' 66	אסדר לסעודתא, רבי יצחק לוריא אשכנזי, האר"י הקדוש
עמ' 67	קידושא רבא, הקידוש הגדול ליום השבת

שבת מנוחה

עמ' 70	ומה נברא בו לאחר ששבת, בראשית רבא, פרשה י, סימן ט
עמ' 70	נדם קול האדון והמושל, חכם בן ציון מאיר חי עזיאל, שבת ומועד, חלק א, הועד להוצאת כתבי הרב, ירושלים, תשע"א (2011), עמ' 20
עמ' 71	אשיר לאל, רבי משה הלוי
עמ' 72	המנוחה והאמונה בחידוש העולם, רמב"ם, מורה נבוכים, ג, מג
עמ' 72	על האדם לשנות את העולם, חכם יהודה ליאון אשכנזי, שבת ה'. מסורת בעידן המודרני, משכל, תשס"ט (2009), עמ' 312
עמ' 73	יום השבת אין כמוהו, מחבר לא ידוע
עמ' 74	שובי לביתך, דליה רביקוביץ' ושם טוב לוי

הבדלה

עמ' 94	המבדיל בתפילה, תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף לג, עמ' א
עמ' 94	טעם סדר ברכות יבנ"ה, חכם יעקב חי זוריהן, שופריה דיעקב, דפוס עשיראל, ירושלים, תרע"א (1911), עמ' כב
עמ' 95	סדר ההבדלה למוצאי שבת

מוצאי שבת

עמ' 98	כל שאין יין נשפך, תלמוד בבלי, מסכת עירובין, דף סה, עמ' א
עמ' 98	משום חיוב מצווה, חכם אליעזר פאפו, דמשק אליעזר, ירושלים, תרנ"ב (1882), דף כו, עמ' ב
עמ' 98	לנר ולבשמים, מארי סעדיה בן עמרם
עמ' 99	המבדיל בין קודש לחול, מחבר לא ידוע, סימן יצחק,
עמ' 100	מיד נגאלים, תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קיח, עמ' א
עמ' 100	ביומו תיתן שכרו, חכם משה גלנטי, זבח השלמים, כי תצא, קראקוב, תרנ"ח (1898), עמ' 83
עמ' 101	אל אליהו, רבי אברהם אבן עזרא
עמ' 101	על בית זה ויושבהו, הבן איש חי, החכם יוסף חיים
עמ' 102	תהלים, פרק קמז, חלק מסדר התפילה למוצאי שבת
עמ' 103	אליהו הנביא, מחבר לא ידוע
עמ' 103	אל תירא עבדי יעקב, מחבר לא ידוע, סימן א-ת

© כל הזכויות שמורות למחברים ולאקו"ם

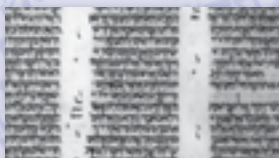

לעילוי נשמת חכמי ישראל

דע שמנהגינו להדליק נר נשמה לכבוד הצדיקים
ולעילוי נשמתם, שנאמר נר ה' נשמת אדם.
ומה טוב להוסיף מאור התורה על אור הנר,
שנאמר נר מצווה ותורה אור.
ומה טוב להרבות מתורת הצדיק ביום פטירתו,
שאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי
כל תלמיד חכם, שאומרים דבר שמועה מפיו
בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר.
ואף אם כל השמים יריעות, וכל בני אדם
לבלרים, וכל היערים קולמוסים,
איננו יכולים לכתוב מה שלימדו רבותינו. אך
טוב מעט לצדיק, ובזכות תורתו הקדושה,
ובזכות הלימוד שילמדו ישראל בשמו, ביום
פטירתו, הקב"ה ישים חלקנו עמם,
ולעולם לא נבוש כי בקב"ה בטחנו, ועל חסדו
הגדול באמת נשענו,
ומה רב טובך אשר צפנת ליראך.

ה ח כ ם ה י ם י • ש ל ם ש ב ת

אלי ברקת, מנכ"ל כל ישראל חברים

www.hyomi.org.il

בית כל ישראל חברים בית ספר חקלאי מקווה ישראל חולון 5891000 טל. 072-2566671 • פקס. 072-2566690
משרד ירושלים אגריפס 42, קומה E, ירושלים 9430125 טל. 02-6235034 • פקס. 02-5619312 www.kiah.org.il